

RÄTTVISARE ÖREBRO

EN VÄLFÄRD ATT LITA PÅ

**Vänsterpartiet Örebro
Budget 2018**

Innehåll

<i>Rättvisare Örebro</i>	2
<i>Finansiering</i>	2
1. <i>Jämställdhet, minskade klyftor och ett rättvist liv</i>	6
2. <i>Nya arbeten, hållbar utveckling och attraktionskraft</i>	8
3. <i>Inflytande, delaktighet och aktiva medborgare</i>	10
4. <i>Klimat, grönska och den ätbara staden</i>	12

Rättvisare Örebro

Örebro är en kommun med vackra miljöer som många vill bo i. Samtidigt är Örebro delat där människors förutsättningar till inflytande, egen försörjning och möjligheter att påverka sitt liv ser väldigt olika ut.

Vänsterpartiet vill se en kommun med minskade klyftor, fördjupad demokrati och ett solidariskt och jämlikt samhällsliv utan förtryck och rasism. Vi vill att Örebro ska vara en kommun som går framåt och där människors engagemang, kreativitet och kunskap tas tillvara och uppmuntras. Där kan vi tillsammans skapa nya möjligheter, för oss själva och för andra. Vi gör det genom att satsa rejält på välfärden.

Vänsterpartiet i Örebro vill ha en välfärd där skattemedel går till det de är avsedda för, där omtanken om varandra och inte girighet styr. Vi vill ha en välfärd utan privat vinstintresse. Vi vill ha en välfärd att lita på.

Målområden

- 1. Jämställdhet, minskade klyftor och ett rättvist liv**
- 2. Nya arbeten, hållbar utveckling och attraktionskraft**
- 3. Inflytande, delaktighet och aktiva medborgare**
- 4. Klimat, grönska och den ätbara staden**

Finansiering

I Vänsterpartiets budgetförslag omfördelas medel från dyr organisering och drift med privat äldreomsorg till kvalitetshöjande insatser riktade mot äldre och personal i omsorgen. Medel till flygplatsen omfördelas av klimatskäl till bland annat satsningar på avgiftsfri kollektivtrafik för vissa grupper, cykelstaden Örebro samt till satsningar inom barn – och utbildningsområdet.

När Vänsterpartiet får styra vill vi inte göra besparingar på barn och äldre och vi gör inga generella omprövningar inom programnämnd barn och utbildning eller programnämnd social välfärd. Vi har också i jämförelse med styrande S, C och Kd ett lägre överskottsmål.

Vi tar hem behandlingsåtgärder inom socialtjänsten till hemmaplan både för att minska svinnet av pengar till privata utförare och för en mer långsiktig förändring i de berörda människornas liv. Pengar som i dag satsas på otrygga timvikariat använder vi i stället till att skapa fler trygga fasta tjänster som höjer bemanningen i barn- och äldreomsorg.

Omprövningskravet är totalt på 0,14 % men riktat till vissa programområden.

2018 får Örebro kommun 96,7 miljoner kronor i statsbidrag av de så kallade Vänstermiljarderna som Vänsterpartiet förmått regeringen att dela ut till kommunerna. Vi har reformer redan fördelade och finansierade med 88 mnkr enligt följande: ökad måluppfyllelse skolan: 14 mnkr, Språkutveckling i förskolan: 6 mnkr, förebyggande arbete i äldreomsorgen 3 mnkr, föreningsbidrag sociala 1 mkr, hålla nere matlåtetaxor 3 mkr, nattbemanning i

äldreomsorgen 3 mkr, sommaraktiviteter för barn/unga: 2 mnkr, sociala insatser i partnerskapsområden 5mkr, volymökning och flyktingmottagande 51 mnkr.

I år är statsbidraget utökat något och där använder vi cirka 3 miljoner kronor för jämlikare löner och riktar stödet till personer anställda på BeA-avtalet.

Resultatbudget

Resultatbudget	Plan		
<i>Belopp i mkr</i>	2018		
Verksamhetens nettokostnader	-8 101,04		
- varav effektivisering	11,0		
Avskrivningar	-250,0		
Verksamhetens nettokostnader	-8 351,0		
Kommunalskatt	6 686,8		
Generella statsbidrag och utjämning	1 671,0		
Utökat statsbidrag	65,7		
Sb Byggbonus	25,0		
Summa skatteintäkter och utjämning	8 448,5		
Finansnetto	159,0		
- finansnetto exkl utdelning	115,0		
- utdelning fr bolagen	44,0		
Årets resultat inkl finansnetto	256,5		
Resultat inkl ianspråktagande av eget kapital	256,5		
Resultat exkl finansnetto	97,5		
Resultat exkl finansnetto men inkl utdelning bolag	141,5		
Resultat av skatteintäkter (tre år) 2018-20	4,5%	2,8%	2,3%
Resultat exkl finansnetto (tre år) 2018-20	3,0%	1,1%	0,5%
Resultat exkl finansnetto, inklusive utdelning bolag (tre år) 2018-20	3,3%	1,6%	0,97%

Driftnämnd/anslag <i>Belopp i tkr</i>	V Budget 2018
Barn och utbildning	3 409 324
Social välfärd	2 995 396
Samhällsbyggnad	626 095
Vuxenutbildning o arbetsmarknad	515 139
Kommunledningen	39 775
Kommunstyrelseförvaltningen	430 196
Landsbygdsnämnden	5 711
Stadsrevision	3 900
Valnämnd	3 700
Summa nämnder	8 029 236
KS förfogande	246 331
Oförutsedda behov - kommunstyrelsen	10 355
Oförutsedda behov - KS utskott	1 200
Driftsutrymme ex sb mottagande 15-16	0
Kompetensförsörjning	18 000
Driftsutrymme ex sb 2017-19	19 400
Utrymme för överfört resultat	10 000
Utrymme för generella kostnadsökn utrymme och volymer	74 649
Utrymme för kostnadsökningar investeringar ej fördelat	109 727
Omstruktureringsmedel	3 000
Höjt PO unga	0
Omprövningskrav kvarvarande helårseffekt från 2017	0
Kommungemensamma verksamheter	164 771
Nerikes Brandkår	78 750
Omställning och kompetens	10 000
Övrigt	72 207
Örebro Airport	0
Avsatta AFA-medel	0
Gemensamt	3 814
Kommungemensamma statsbidrag	-134 400
Flyktingstatsbidrag	-80 100
Flyktingstatsbidrag ej beslutade	0
Maxtaxa BO	-54 300
Summa KS	276 702
FINANSIERING	
Personalförsäkringsnetto	-190 300
Pensionskostnader	396 000
Semesterlöneskultsförändring	15 000
Kapitalkostnader	-325 800
Försäljning tomträtter	-20 000
Exploateringsintäkter	-80 000
Avskrivning lån	200
Övrigt	0
Summa finansiering	-204 900
Driftbudget totalt	8 101 038
Finansiering eget kapital	
Tillväxtingsatsningar	
Sociala investeringar	
Smveckan	
AFA-medel	
Överfört resultat intraprenader	
TOTALT	8 101 038

Utdelning från bolagen

Örebro kommun äger flera bolag som genererar avkastning och vi vill använda en liten del av dessa för att finansiera en utbyggnad av välfärden i kommunen. Totalt vill vi se en utdelning från kommunens bolag till Örebro Rådhus AB om totalt 44 miljoner kronor där 11 är utdelning från Örebrobostäder AB och 24 miljoner från Örebroporten AB och 9 miljoner kronor är från Futurum.

Utdelningen från Öbo kommer från kommersiella lokaler och berör inte hyreslägenheter eller omsorgsfastigheter. Detta förutsätter att kommunen använder denna utdelning för att finansiera åtgärder inom ramen för kommunens bostadsförsörjningsansvar som främjar integration och social sammanhållning i bolagets stora bostadsområden eller som tillgodoser bostadsbehov för personer där kommunen har ett särskilt ansvar.

Driftbudgetar finns att se i bilaga längst bak i dokumentet.

Finansiering för reformer	
<i>(i tusentals kronor)</i>	
Lägre överskottsmål	22 000
Lämna Örebro airport	15 000
Upphandling och uppföljning (lov)	5 000
Återkommunalisera hemvården, skrota LOV	40 000
Ta hem ungdomsvård på hemmaplan	4 000
Återkommunalisera vård och omsorgsboenden	7 000
Sänkta konsultkostnader	5 000
Sänkt ram för KS oförutsett	5 000
Minskad administration av timanställningar Bou	2 000
Minskad administration av timanställningar Sov	3 000
Högre omprövning SB	1 000
Örebrokompaniet	2 000
Sänkt KS omstruktureringsmedel	2 000
Halverad köttkonsumtion i skolan	1 000
Science park	2 000
KSU oförutsett	500
Topp 25	8 000
Summa reformer	122 500

Jämställdhet, minskade klyftor och ett rättvist liv

Klyftorna måste minska i Örebro. Alla, oavsett bakgrund och kön, ska ha möjlighet att växa och utvecklas på lika villkor. Alla barn ska ha rätt till en bra start i livet och alla människor ska känna sig trygga i att ta nya språng i livet och att ha framtidstro.

Vänsterpartiets satsningar handlar om att få ut fler i arbete och sysselsättning och att se till att alla barn har rätt till lika god utbildning och utveckling. Det finns över 4 000 barn i Örebro som lever i barnfattigdom och de flesta av dem lever i något av de sex stora bostadsområdena. I Vivalla lever hälften av barnen i ekonomiskt utsatta hushåll. Vi har ett ansvar att stoppa och vända den trenden.

Vi vill minska skillnaderna mellan dem som har och dem som inte har. Vi vill också stoppa rasismen, vara solidariska medmänniskor och välkomna flyktingar till vår stad.

Kvinnor och män, flickor och pojkar ska behandlas och få leva jämställt. All kommunal verksamhet ska genomsyras av jämställdhetsperspektivet, som ska vara integrerat i budgetprocessen. Dessutom ska könskonsekvensanalyser göras inför alla kommunala beslut.

Resurserna ska omfördelas till förmån för jämställdhet och mångfald. Stora kvinnodominerade yrkesgrupper, främst inom vård och omsorg, är felavlönade i förhållande till de utbildningskrav, det ansvar, den belastning och den kompetens som krävs i yrket. Det är viktigt för en ökad jämställdhet att satsa på personalen inom dessa yrkesgrupper.

I många av kommunens verksamheter möter man människor med olika bakgrund och med olika språk. Det ska därför ses som en merit för anställda att vara flerspråkiga, teckenspråkiga och att ha erfarenheter från olika kulturer. Det ökar till exempel möjligheten för barn och unga att få stöd på sitt modersmål och för äldre att få vård och service av människor som känner till deras sammanhang.

Politiska mål

- *Barnfattigdomen ska utrotas.*
- *Minska arbetslösheten bland utlandsfödda med fokus på kvinnor.*
- *De lägst avlönade och kvinnodominerade yrkesgrupperna ska få höjd lön.*
- *Kommunen ska ha en antirasistisk strategi.*
- *Alla barn ska ha tillgång till en bra och utvecklande förskola. Vi ska arbeta för att antalet barn i grupperna ska minska och att personaltätheten ökar.*
- *Satsning på språkutveckling inom förskolan.*
- *All personal i förskola, skola och på fritidshemmen ska utbildas i normkritik, genus och jämställdhet. En ansvarig genuspedagog ska anställas.*
- *Nolltolerans mot mäns våld mot kvinnor. Satsning på Centrum mot våld i nära relationer*
- *HBTQ-planen och dess utbildningar ska följas och förverkligas. Förskolor och skolor ska HBTQ-certifieras.*
- *Nyanlända föräldrar ska lockas att studera svenska där de kan ha spådbarnen med sig.*
- *Ge kommunens personal, främst inom vård, omsorg och förskola/skola/fritidsverksamhet, utbildning om våld i nära relationer.*
- *Fortsatt och höjt stöd för Tjejjouren i Örebro och dess verksamhet.*
- *Studiehjälp och läxhjälp ska erbjudas på skoltid.*
- *Jämställdhetsperspektivet ska alltid vara integrerat i budgetprocessen och könskonsekvensanalyser ska göras inför alla kommunala beslut.*
- *Högstadieskolorna ska arbeta normkritiskt med exempelvis machofabriken och studie- och yrkesvägledare ska få genuskompetens.*
- *Fler vuxna och bredare kompetens ska finnas i skolan för barn med olika behov.*
- *Studievägledare och modersmålsundervisning ska användas för ökad måluppfyllelse i skolan.*
- *Kunskapsnivån ska höjas i skolan, genom olika insatser.*

Nya arbeten, hållbar utveckling och attraktionskraft

Arbetslösheten behöver sjunka, framförallt när det gäller utlandsfödda kvinnor som i dag ligger efter gällande självständighet, frigörelse och egen försörjning jämfört med svenskfödda kvinnor.

Vi satsar vi på fler jobb i välfärden, på bostadsbyggande och på att uppmuntra innovation och utveckling i de privata företagen. Exempelvis behöver besöksnäringen i turiststaden Örebro ha en plan för hur den kan utöka antalet arbetstillfällen.

Vi skapar fler jobb i kommunens omsorg om barn och äldre och förbättrar därmed också kvalitén i omsorgen och förbättrar arbetsvillkoren för dem som redan är anställda. Örebro kommun ska ha en personalpolitik som skapar ett mer jämställt samhälle men också har feministiska förhållningssätt till arbetsmiljö och lönesättning.

För att säkra kompetensen i kommunens verksamheter måste vi se till att vara en bra och attraktiv arbetsgivare. Ett sätt att vara det och samtidigt höja kvalitén är att jobba med arbetstidsinnovationer.

Vi vill också utöka kompetensen inom teckenspråk och att fler teckenspråkiga får jobb i våra service-, utbildnings- och omsorgsyren för att göra servicen och tillgängligheten bättre. Dessutom vill vi skapa fler jobb åt personer med funktionsvariationer.

Både bostadsbyggande och nybyggnationer av skolor och förskolor skapar arbetstillfällen men gör också att vi kan attrahera personer att flytta hit och jobba i vår kommun. Ett annat sätt är att erbjuda ungdomar sommarjobb och att äldre ungdomar får traineeplats i kommunen.

Vi ska satsa på hela kommunen och se till att livskraften och attraktiviteten i landsbygden och de mindre tätorterna lyfts. Småföretag på landsbygden kan behöva stöd av olika slag och invånarna måste ges möjligheten att utveckla sina specifika bygder så att de kan påverka både små och stora utvecklingsfrågor. Kollektivtrafiken är också en viktig förutsättning för att nya grupper utan bil eller körkort ska kunna bo eller arbeta utanför Örebro tätort. Det är också en insats mot klimatförändringen.

Företag och nya idéer ska kunna etablera sig och växa i Örebro, i synnerhet idéer inom miljö, klimat och hållbar utveckling, och människor ska kunna utbilda sig. Då ökar möjligheterna för företagen att lättare och snabbare hitta rätt kompetenser, och det ger medborgarna en bredare och mer spännande arbetsmarknad.

Politiska mål

- *Jobba med arbetstidsinnovationer och arbetstidsförkortning.*
- *Öka bemanningen – halvera timanställningarna.*
- *Inför heltid som rättighet – deltid som valmöjlighet för anställda i kommunen.*
- *Avveckla de delade turerna inom äldreomsorgen en gång för alla.*
- *Utveckla friskvårdsbidraget för att fler ska kunna ta del av kommunens friskvårdssatsning.*
- *Anställ fler teckenspråkiga och döva personer i kommunen.*
- *Skapa fler arbeten i kommunala verksamheter till personer med olika former av funktionsvariation.*
- *Satsa på bostadsbyggande där hyrorna hålls nere.*
- *Förstärk kollektivtrafik och möjligheterna till delaktighet, företagande och mångfald på landsbygden.*
- *Utveckla en plan för ökad sysselsättning i besöksnäringen.*
- *Uppmuntra kvinnligt företagande med nätverkande och stöd.*
- *Ge stöd och råd om lagstiftning mm till småföretagare, på flera språk.*
- *Gynna generationsväxling och sammanför blivande företagare med företagare som behöver efterträdare.*
- *Ge ungdomar med funktionsvariation garanti om feriejobb..*
- *Skapa ett traineeprogram för unga tjejer och killar inom kommunens verksamheter.*
- *Skapa ett miljöjobbcentrum i samverkan med näringsliv, universitet och föreningar.*

Inflytande, delaktighet och aktiva medborgare

Demokrati innebär att vi alla har samma rättigheter och samma ansvar. Att det är på dig och mig det beror, att våra röster väger lika tungt. Klyftor i samhället, rasism och ojämställdhet, innebär marginalisering och passivitet och är demokratins största utmaningar. Folkbildning och utbildning är vårt bästa verktyg för demokratiutveckling och samhällsutveckling.

I dag upplever inte alla att deras påverkan och medverkan är viktig, men vi tror att lösningen på Örebros utmaningar kommer om fler är med och påverkar utvecklingen. Vi tror att vi tillsammans kan lösa problem som individer inte klarar på egen hand.

Boende i centrum, i villaområden, på landsbygden och i de stora hyresområdena i Örebro ska ha samma chans att få sin röst hörd.

För att öka jämlikhet och rättvisa i vår kommun måste medborgarna ha möjlighet till insyn och medbestämmande i besluten.

Örebro behöver många arenor för barns och ungdomars inflytande, kulturutövande och fritidsverksamhet. De institutioner som redan finns ska vara attraktiva och välbesökta.

Människor som bor i Örebro måste, oavsett bakgrund, kön och vana, kunna delta i utvecklingen av vår stad och de verksamheter som vi gemensamt har ansvar för. Därför är det viktigt att arbeta med att skapa förutsättningar, metoder, beslutsprocesser och förhållningssätt som möjliggör inflytande och som lockar till delaktighet. Vi behöver bli bättre på att se utsatta gruppers särskilda livsvillkor.

Nyanlända, oavsett om du är inflyttad inom Sveriges gränser eller kommer invandrad eller som flykting ska ha lätt att delta i samhället. Där är folkbildningen en viktig nyckel.

Kultur- och fritidslivet i Örebro ska vara tillgängligt och välkomnande för alla och vi vill ge föreningslivet i särskilt uppdrag att locka grupper de tidigare inte nått, exempelvis fler tjejer i ungdomsidrotten och fler utlandsfödda i föreningslivet.

Politiska mål

- *Ordna en sommarvistelse för ensamboende seniorer över 75 och satsa på fler sommaraktiviteter för äldre.*
- *Öppna ett fritidscenter i Vivalla/Boglundsängen.*
- *Utöka bidraget till folkbildningen.*
- *Personalen i kommunen ska ha mer inflytande över sitt arbete. Låt exempelvis personal och äldre/funktionsnedsatta arbeta fram ett nytt system för hur mycket omsorgstid som behövs.*
- *Information från kommunen ska finnas tillgänglig på fler och enklare/begripligare språk. Örebroarnas behov av teckenspråket ska beaktas särskilt.*
- *Öppna ett boende för äldre där huvudspråket som talas bland personal och boende är svenskt teckenspråk.*
- *Motverka hemlöshet genom uppsökande socialt arbete.*
- *Skapa fler HVB-platser för vård på hemmaplan för ungdomar i Örebro.*
- *Utred hur den professionella dansen kan få utrymme i Örebro.*
- *Ta fram en policy där alla kommunala mötesbokningar måste vara fullt tillgängliga.*
- *Fler offentliga toaletter i Örebro kommun ska göras avgiftsfria.*
- *Skapa ett tryggare Örebro genom kartläggning av otrygga miljöer och snabba åtgärder.*
- *Förstärk jämställdhetsarbetet och personalens normkritiska kompetens på fritidsgårdarna.*
- *Bygg ut cykelvägar mellan de mindre tätorterna och mellan dem och staden.*
- *Föreningsbidraget ska omfatta både ekonomiskt bidrag och ledarutbildning i normkritiskt förhållningssätt.*
- *Initiera en bygglek för personer i alla åldrar.*

Klimat, grönska och den ätbara staden

Satsningar på klimatomställning är en viktig välfärdsfråga och innebär oftast också satsningar för jämlikhet och rättvisa vilket är ett synsätt som genomsyrar vår miljöpolitik.

Örebro växer och fler invånare ska ta plats i våra gemensamma offentliga rum. Gröna och ätbara inslag i stadsmiljön blir därför allt viktigare både för livskvalitén, men också för klimatmedvetenheten hos Örebroarna. Kommunen har högt uppsatta klimatmål som kräver en ekologisk omställning. Vi strävar efter en högre grad av självförsörjning av livsmedel, minskad köttkonsumtion och klimatbelastning av mat.

Vi är också påtryckande i det arbete som pågår med utbyggnad av sol- och vindkraft och menar att kommunen och dess bolag ska vara självförsörjda på fossilfri energi.

Kommunens stadsplanering bör ta sikte på en generellt mer hållbar stad och det behövs tydliga mål och strategier för ekologisk mångfald och ekosystemtjänster. I stadsmiljön behöver kommunen etablera gröna korridorer för pollinerande insekter och införa fler ätbara inslag i parker, lekplatser och på skolgårdar. Utbudet av ätbara inslag bör också kommuniceras effektivt till kommuninvånarna.

Vi vill investera i klimatsmarta lösningar, i energisnåla bostäder för alla, i förbättringar för kollektivtrafikanter, cyklister och fotgängare. Biltrafiken måste ge plats för klimatsmart och kollektivt resande.

Kommunen måste tydliggöra sitt ansvar för bevarandet av odlingsbara marker. Man bör också fastställa tydliga strategier för att motverka monokulturer och ekologisk enfald. Vi ska stötta och främja närodling av ett varierat utbud av livsmedel. Möjligheten att cykelpendla eller åka kollektivt på eller till och från landsbygden ska också förbättras.

Politiska mål

- *Permanent folkbildningens initiativ och arbete med stadsodling i civilsamhället*
- *Verka för sammanhängande gröna korridorer i centrala Örebro*
- *Inrätta insektshotell på strategiska platser.*
- *Inventera och säkerställ tillgången på odlingsbar mark inom kommunen*
- *Krav på återvinningsmöjligheter i nya detaljplaner*
- *Bilfritt kulturstråk i centrum. Mer plats åt människor – mindre åt bilar.*
- *Ge kollektivtrafikmyndigheten i uppgift att Införa avgiftsfria resor med kollektivtrafik i kommunen för personer över 70 år och för alla vuxna med barn i barnvagn samt för rörelsehindrade.*
- *Se till att Örebro kommun och dess bolag blir självförsörjande på klimatsmart energi, som till exempel vind- och solkraft.*
- *Ge skolköken i uppdrag att halvera köttkonsumtionen till förmån för mer vegetarisk mat.*
- *Gör fler parker till ätbara parker.*
- *Gör skolgårdar och förskolegårdar gröna, lekfulla och med ätbara inslag.*
- *Satsa på några laddstationer för elcyklar.*
- *Sätt ut cykelpumpar i de stora bostadsområdena och utmed vältrafikerade cykelstråk.*

Kommunövergripande satsningar och åtgärder

Reformer kommunstyrelseförvaltningen	
<i>i tusentals kronor</i>	
Anställning av personer med funktionsvariation	3 500
Antirasistiskt strategiarbete	200
Summa reformer	3 700

Reformer kommungemensamt	
<i>i tusentals kronor</i>	
Höj kvinnors löner	10 000
Satsning centrum mot våld i nära relation	3 000
Småföretagarstöd, generationsväxling, kvinnliga företagare	400
Utökat stöd till tjejjouren	50
<i>Höjda löner inom Bea-avtalet (statsbidragsfinansierat 3 mkr)</i>	
Summa reformer	13 450

Omfördelning av medel för satsningar på jobb och välfärd

Det är viktigt att ta ansvar för Örebro kommun och en ekonomi som är välgrundad. För att kunna planera långsiktigt och kunna skapa en hållbar tillväxt krävs en sund ekonomi, att vi investerar i välfärden och att årets resultat används till välfärdssatsningar. Ett litet överskott behövs för att stå rustad inför framtiden och för att kunna investera, men att lägga pengar på kistbotten samtidigt som verksamheterna går med underskott är inte hållbart. Bra finanser är en förutsättning för en bra välfärd och resurserna ska fördelas rättvist. Vänsterpartiet vill inte sätta för höga överskottsmål. Att se till att fler kommer i arbete breddar skatteunderlaget och ökar budgetramen för kommunen.

- Överskottsmålet ska vara maximalt 1%.

Ökad jämställdhet

För Vänsterpartiet är jämställdhet inte förhandlingsbart och ska inte kunna vägas mot andra politiska mål eller väljas bort med hänvisning till exempelvis bristande resurser. Vänsterpartiet har förslag för ökad jämställdhet inom samtliga politikområden.

Kommunen ska alltid vara vägledande i jämställdhetsarbetet. Det gäller både i fördelning av resurser och utformning av kommunens verksamheter och service. Strategin för ett jämställt Örebro 2016-2025 ska vara styrande för Örebro kommuns jämställdhetsarbete och Jämställdhetsdelegationen ska ha rollen som en stark pådrivande kraft. Jämställdhetsperspektivet ska vara integrerat i all budgetprocess och den kompetenshöjning som krävs för att genomföra detta ska erbjudas. All individbaserad statistik ska vara könsuppdelad och alla beslut som tas i kommunen ska föregås av en könskonsekvensanalys, så är det inte i dag trots att beslut är taget. Nämnderna ska tillämpa jämställdhetsbudgetering

och ha aktiva åtgärder för att klättra i jämställdhetstrappan. I dag står vissa nämnder still sedan flera år. För att säkerställa att vi agerar jämställt på alla plan ska regelbundna jämställdhetsrevisioner genomföras.

Skapa verklig välfärd – stoppa slöseriet med skattemedel

Varje år betalar kommunen mångmiljonbelopp till privata bolag. En del av de skattepengarna går till privata vinster som var menade att komma Örebro medborgare till nytta. Omsorgs- och LSS-boenden på entreprenad, LOV (lagen om valfrihet) för hemtjänst och utmaningsrätten är system för privatisering som försvårar demokratisk insyn och dessutom sänker kvaliteten på välfärd. Dessutom är de privata verksamheterna dyrare i längden. Marknadsanpassning försämrar arbetsvillkoren, minskar anställningsgraden, har en negativ effekt på jämställdheten samt skapar en otrygg arbets- och boendemiljö.

En verklig valfrihet inom äldreomsorgen är rätten till att ha inflytande över vilken hjälp man får, hur den utförs och av vem. Det är en valfrihet där man som kommuninvånare och ägare av den skattefinansierade omsorgen påverkar hela kedjan. Den valfriheten sträcker sig alltså betydligt längre än till att välja mellan privata utförare som var för sig erbjuder samma ensidiga paket. Då kan vi också använda varje skattekrona till våra äldre, funktionsnedsatta och till våra barn. Vi vill skapa en mer jämställd, rättvis, demokratisk och kostnadseffektiv kommunal omsorg av högre kvalitet. Den ska vidareutvecklas, inte avvecklas. För att kunna göra det, behöver omsorgen finnas i kommunen. Våra skattemedel ska gå till det de är avsedda för.

Införandet av LOV (lagen om valfrihetssystem) inom Social välfärd kostar kommunen stora summor. Förutom att det kostar att ändra systemet och att kommunen tagit på sig utbildningsansvaret för de nya utförarna så har behov uppstått i kommunen av nya funktioner och anställningar för att administrera systemet och detta kostar pengar. Lov:en har bland annat orsakat stora underskott som vård- och omsorgsnämnderna tvingats jaga ikapp sedan 2015. Dessutom har privatiseringen i hemvården orsakat stora arbetsmiljöproblem både för vårdbiträden, undersköterskor och sjuksköterskor och för deras närmsta chefer.

När vi tar över verksamheterna i kommunen ser vi över hur omsorgen kan bedrivas. Det finns bland annat möjligheter att bilda resultatenheter, intraprenader eller någon form av personalkooperativ. Syftet är att skapa välfungerande verksamheter med mer självbestämmande i personalgruppen och bättre arbetsmiljö och demokrati på arbetsplatsen.

Vi vill stoppa slöseriet med skattemedel för att garantera en bra välfärd, trygg omsorg och trygga jobb.

- *Investera skattemedlen i kommunal omsorg – avskaffa LOV..*
- *Upphäv utmaningsrätten.*
- *Avsluta avtalen med entreprenader inom omsorgen. Ta tillbaka verksamheterna i kommunal regi.*

Utjämna oskäliga löneskillnader mellan kvinnor och män

Det finns en struktur i dag som gör att män kan tjäna mer än kvinnor trots att de har samma eller likvärdiga arbetsuppgifter. Detta får inte ske, framförallt inte i Örebro kommun. Det är viktigt att det fortlöpande görs lönekartläggningar och att dessa ständigt följs upp för att se att inga sådana skillnader finns.

Otrygga arbetsvillkor, bristande arbetsmiljö och lågt löneläge finns oftast i kvinnodominerade yrkesgrupper. I listan över yrkeskategorier med lägst löner kommer en mansdominerad grupp först på plats 14. Det är en struktur som vi vill komma åt genom en rad åtgärder. I Örebro kommun vill vi ha ett mål om att ingen ska kunna tjäna mer än tre gånger mer än den med lägst lön för att både höja de lägsta lönerna och minska klyftorna i samhället.

Anställda på BEA-avtalet har en låg lön som legat still länge. För att öka jämlikheten och se till att människor kan försörja sig på sin lön vill vi höja lönen för den här gruppen.

- *Gör regelbundna uppföljningar av lönekartläggningen.*
- *Höj lönen för de lägst avlönade yrkesgrupperna. Kvinnodominerade yrkesgrupper ska vara särskilt prioriterade.*
- *Målet är att ingen tjänsteperson, chef eller konsult i Örebro kommun eller dess bolag ska kunna tjäna mer än vad kommunstyrelsens ordförande får i månadsarvode.*
- *Höj lönerna för anställda med BEA-avtalet.*

Placera våra pensionsmedel klokt

Kommunen avsätter årligen stora resurser till framtida pensionsutbetalningar. Vänsterpartiet vill att hela pensionskapitalet ska placeras i räntebärande värdepapper istället för på börsen. Vi menar att börsplaceringar är ett alltför stort risktagande samtidigt som det är omöjligt att konsekvent tillämpa tillräckligt strikta etiska regler. Vi ser hur detta spekulerande med skattemedel har en direkt påverkan på kommunens ekonomi.

Vid placeringar i statliga värdepapper vet man redan från början vilken avkastning som kommer att utgå och samtidigt står staten som garant för att pengarna betalas tillbaka. Det är en mycket tryggare placering som inte gör att nedgångar på börsen måste betalas av kommunens anställda och leda till bristande kvalitet i våra verksamheter.

- *Mindre risktagande med pensionspengarna.*
- *Använd annan bank än Nordea för placeringen.*

Sänk kommunens kostnader för konsulttjänster

Vänsterpartiet har de senaste åren drivit på för en sänkning av kommunens kostsamma konsultköp. För bara några år sedan köptes konsulttjänster för 75 miljoner kronor på ett år. Nu har kommunledningen i linje med våra krav börjat minska utströmningen av pengar. Vi anser att denna kostnad fortfarande kan

minska successivt. Vi vill att man istället tar tillvara på den kompetens som redan finns i kommunens verksamhet.

- *Minska köp av externa konsulttjänster.*

Tryggare jobb, säkrare bemanning i omsorgen.

För att ge en god omsorg för våra barn och äldre krävs det fler händer, fötter och hjärtan i verksamheterna. Bemanningen behöver också öka för att vi ska klara morgondagens utmaningar. Det höjer kvalitén inom omsorgen, ger den bästa arbetsmiljön för medarbetarna och en bättre kvalitet för barnen och de äldre. Det blir också lättare för kommunen att rekrytera personal när behovet ökar om arbetsmiljön och arbetsvillkoren är goda. Utgångspunkten är att vår personal inom omsorgen ska vara anställd på heltid med goda arbetsvillkor. Vi säger nej till dyra bemanningsföretag och satsar i stället på att ha nöjd personal anställd av kommunen.

Vi strävar efter en trygg situation för våra barn, för de äldre och för personalen, vilket innebär att det bör vara samma personal som återkommer. Därför vill vi öka bemanningen i verksamheten och minska andelen timvikarier. Om fler får trygga anställningsvillkor med rätt till full sysselsättning skapas en tryggare omsorg och bättre arbetsmiljö. Vi satsar också 10 miljoner kronor att använda för att minska de delade turerna i schemalaggeningen. I Örebro kommun ska alla anställda ha rätt till heltidsjobb, utan scheman med delade turer.

I dag använder kommunen cirka 212 miljoner kronor på ett år i kostnader för timvikarier. Vi vill halvera timanställningarna och i stället erbjuda personalen trygga heltidsanställningar. Vi omvandlar hälften av nuvarande medel för timanställningar i barn- och äldreomsorgens verksamheter till en permanent höjning av bemanningen.

- *Öka bemanningen – halvera timanställningarna.*
- *Inför heltid som rättighet – deltid som valmöjlighet för anställda i kommunen.*
- *Minska de delade turerna.*
- *Alla nya tjänster som utlyses i kommunen ska vara heltidstjänster.*

Kompetensförsörjning och bättre arbetsgivare

Vänsterpartiet vill avskaffa New Public Management-styrningen som i dag finns bland annat inom omsorgen. Det är ett system som kommer från tillverkningsindustrin och bygger på kontroll. Vi vill ge personalen inom välfärden mer makt över sin arbetstid och arbetsmiljö. Det kan också innebära att vi utarbetar olika typer av arbetstidsinnovationer. Inom vård och omsorg vill vi ta bort de detaljerade minutschemana och istället bygga upp ett nytt system där personal i samverkan med äldre eller funktionsnedsatta avgör hur mycket tid som behövs för varje moment. Detta har i andra kommuner visat sig inte bara ge en ökad nöjdhet bland de äldre utan också sparat pengar och ökat trivseln för de anställda. Anställda i Örebro kommun ska kunna vara stolta över sin arbetsplats

och känna att de kan vara med och påverka sitt arbete och sin arbetssituation. Som kommun behöver vi ligga steget före för att inte tappa kompetens eller få personalbrist. Vi ska inte behöva bli beroende av dyra osäkra bemanningstjänster.

Kompetensbristen är ett nationellt problem som vi redan märker av i Örebro kommun. Det är därför extra viktigt att kommunen har ett helhetsgrepp om hur vi blir en bättre arbetsgivare och samtidigt stöttar människor att utbilda sig inom våra bristyrken i välfärden.

- *Låt personal och äldre/funktionsnedsatta i omsorgen tillsammans arbeta fram ett nytt system för hur mycket omsorgstid som behövs.*
- *Hitta långsiktiga sätt att göra Örebro kommun till en attraktiv och mer demokratisk arbetsgivare. Ett av målen är att inte vara beroende av bemanningsföretag.*

Minska sjukfrånvaron med flexibel friskvård

Orimlig arbetsbelastning och stressig arbetsmiljö är ofta en del av orsakerna till sjukfrånvaro. För att vända detta måste vi göra ett flertal satsningar på arbetsmiljön. En av dem är att undersöka möjligheten att erbjuda flexibel friskvård på arbetstid. Att underlätta för dessa medarbetare att motionera på arbetstid med en timmes friskvård i veckan är en bättre investering än en sjukdag i månaden. Det förbättrar också hälsan långsiktigt och ger en timmes paus från arbetsstressen. Den som är ensamstående med barn har också möjlighet att motionera om det får ske under arbetstid.

- *Undersök möjligheten att införa flexibel friskvård för kommunens anställda.*

Minskad barnfattigdom - likvärdig skola

Det är så många barn i Örebro som lever i barnfattigdom att det motsvarar 200 skolklasser. Vänsterpartiet samverkade under 2012-2013 med flera andra partier i kommunen med att ta fram en plan för att halvera barnfattigdomen. Planen innehåller bland annat olika satsningar för att få ut människor i arbete, men också åtgärder som att se till att det inte förekommer några avgifter över huvudet taget för barnen i våra skolor, något som nu följts av principbeslut i både förskolenämnd och grundskolenämnd. Denna fråga bevakar vi noga. Att minska barnfattigdomen i vår kommun är en högt prioriterad fråga.

- *Infria samtliga löften i Handlingsplanen för barn i ekonomiskt utsatta hushåll.*

Antirasistisk strategi

Vänsterpartiet välkomnar naturligtvis Örebro kommuns jämställdhets- och antidiskrimineringsplan som sedan ett par år fungerar som riktlinjer för kommunen i sin arbetsgivarroll. Den saknar dock ambitioner och konkreta exempel på sätt att förebygga rasism och diskriminering utanför kommunens

egna arbetsplatser. Den enda mätbara indikator som nämns är antalet anställda med utländsk bakgrund i kommunen.

Vänsterpartiet efterlyser därför en strategi för hur kommunen tänker följa upp det antirasistiska arbetet i bemötandet av medborgarna. Örebro kommun behöver en antidiskrimineringsstrategi som säkerställer att alla medborgare behandlas likvärdigt i alla kontakter med kommunen. Dessutom krävs det att alla verksamheter får utbildning och verktyg för att bedriva ett aktivt arbete mot rasism. Det bör genomföras en enkät som samtliga kommunala verksamheter ska använda sig av för att kartlägga den upplevda diskrimineringen i kommunen med målet att denna ska minska årligen.

- *Inför ett strategiskt arbete mot rasism i kommunens verksamheter.*

Örebro ska vara en HBTQ-vänlig kommun

Alla personer, oavsett sexuell läggning, könsuttryck eller könsidentitet, ska känna sig väl bemötta inom kommunala verksamheter. I Örebro har ett arbete i rätt riktning inletts, genom att kommunen antagit en HBTQ-plan. Vi vill att Örebro kommun säkerställer att all stödjande personal exempel inom sociala området och inom skolan har kompetens för ett korrekt bemötande av HBTQ-personer, att undervisningen inom sex- och samlevnad kan inkludera all sexuell läggning och att kommunen ska säkerställa att inga barn eller vuxna ska kränkas eller bemötas av tvingande normer kring kön, könsuttryck eller sexualitet.

Några förskolor har påbörjat en HBTQ-certifiering vilket vi tycker är en kompetensutveckling bör bedrivas på alla förskolor och skolor.

Det är också viktigt att Centrum mot våld i nära relation ger våldsutsatta kvinnor och män i samkönade relationer rätt till skydd och hjälp.

- *HBTQ-planen och dess utbildningar ska följas och förverkligas. Fler behöver utbildning kring HBTQ.*
- *Förskolor, grundskolor och gymnasieskolor ska HBTQ-certifieras.*

Utbilda om våld i nära relationer

Våld i nära relationer drabbar utsatta barn, vuxna och närstående på olika sätt. Anställda i vår gemensamma välfärd möter människor i alla skeden i livet och har därmed unika möjligheter för att förebygga, upptäcka och finnas till som ett första stöd för personer som har drabbats av fysiskt eller psykiskt våld – direkt eller indirekt. Genom att lära sig identifiera signaler, få kännedom om stödfunktioner och bygga upp samtalsverktyg kan våld förebyggas och stoppas tidigare.

Vänsterpartiet har ställt sig bakom den handlingsplan som reviderats under 2017 om våld i nära relation. Mäns våld mot kvinnor är ett allvarligt samhällsproblem som kräver både kunskap och åtgärder för att bryta.

- *Följ handlingsplanen mot våld i nära relation.*
- *Våldsutsatta HBTQ-personer måste också ha någonstans att söka sig.*

Stöd till tjejer, kvinnor och barn

Mäns våld mot kvinnor och barns utsatthet är ett samhällsansvar. Kommunen måste därför i större utsträckning än hittills ta ett ansvar för de våldsutsatta kvinnorna och deras barn och för de män som brukar våld. Ett extra stort ansvar krävs till stöd för funktionsnedsatta som ofta blir dubbelt utsatta vid våld i nära relationer. Våld kan vara av både psykisk och fysisk karaktär.

Avgörande för de utsatta är att det finns en tydlig ingång till det stöd som kommunen erbjuder och att det är lätt att ta kontakt. Centrum mot våld i nära relation bör vara nåbart under dygnets alla timmar.

Vi vill utveckla Centrum mot våld i nära relation så att det innefattar ett skyddat boende i kommunal regi, som komplement till Kvinnohusets verksamhet, dit även våldsutsatta män kan få boende. Vi vill också säkerställa att det finns ett kriscentrum för män där förebyggande arbete också kan bedrivas. Där kan män också exempelvis få hjälp att komma ur ett våldsbeteende, men det kan också handla om stöd vid t.ex. skilsmässor och vårdnadstvister. Det är också viktigt att barnens behov tillgodoses genom rätt insatser.

Örebro kvinnohus är en förening som gör ett väldigt viktigt arbete både när det gäller huset som en skyddad plats för många kvinnor och när det gäller föreningens telefonjour. Dessutom finns det inom kvinnohuset barnpedagoger som kan möta de barn som själva utsatts för eller bevittnat våld. Det är viktigt att kommunen fortsätter att stödja denna verksamhet.

För unga kvinnor och flickor finns Örebro tjejjour som har telefon-, chatt- och mejljour att vända sig till. Även denna viktiga ventil är beroende av kommunens årligen återkommande bidrag.

- *Fortsatt stöd för föreningen Kvinnohuset och kvinnojouren.*
- *Fortsatt och höjt stöd för Tjejjouren i Örebro och dess verksamhet.*
- *Åtgärder för att Centrum mot våld i nära relation (CMV) ska gå att nå dygnet runt.*
- *CMV ska utvecklas med större möjlighet till skyddat boende. Dit ska även våldsutsatta män få boende vid behov.*
- *Det ska också finnas ett kriscentrum för män.*

Anställ teckenspråkig kompetens

Handlingsplanen för Europas teckenspråkshuvudstad har reviderats under 2017. Det är en viktig plan i ett framåsyftande arbete med frågor rörande teckenspråk och den procentuellt stora befolkningen teckenspråkiga Örebroare. En person som själv har svenskt teckenspråk som modersmål har både den kulturella och den språkliga kompetens som krävs för att säkerställa att handlingsplanen efterlevts. Denna person, som med fördel kan vara döv, kan också vara en nyckelperson i det framåsyftande arbetet som ska göras ihop med de olika intresseorganisationerna och de teckenspråkiga medborgarna. En sådan kompetens behövs i det övergripande arbetet i kommunen.

Örebro som Europas teckenspråkshuvudstad bör också visa att det går att anställa döva personer i kommunens verksamheter.

- *Efterlev handlingsplanen Europas teckenspråkshuvudstad.*
- *Anställ teckenspråkiga och döva personer i kommunen.*

Information på flera språk

Det händer mycket i Örebro och för att alla örebroare ska kunna ta del av kommunens utbud och aktiviteter är det viktigt att språket inte begränsar. För flera av kommunens verksamheter är det avgörande att örebroarna kan tillgodogöra sig rätt information. Idag är inte mycket information översatt varken till Örebros vanligaste språk eller till lättläst svenska. Detta gäller både i broschyrer och liknande från kommunen, men gäller också kommunens hemsida. Vi vill göra en satsning för att bearbeta och översätta kommunens information till flera språk. Dessutom är det viktigt för rättssäkerheten att kommunen följer lagen när det handlar om att erbjuda tolk till den som behöver det i sina kontakter med kommunen.

- *Information från kommunen ska finnas tillgänglig på fler och enklare/begripligare språk, både när det gäller broschyrer och på kommunens hemsida.*
- *Örebroarnas behov av teckenspråket ska beaktas särskilt.*

Vidga relationerna med omvärlden

Örebro kommun har flera vänorter: Drammen i Norge, Kolding i Danmark och Lappeenranta i Finland, Stykkisholmur på Island, Lodz i Polen, Yantai i Kina, Terassa i Spanien och Pau i Frankrike.

Det samarbete som Örebro kommun inlett med Yantai i Kina har inneburit att vi tagit steget utanför Europas gränser. Det är vår uppfattning att Örebro kommun ska fortsätta på den vägen. I dessa tider när Sveriges regering erkänt Palestina som stat öppnar det dörren ytterligare för Örebro kommun att skapa vänorter i Mellanöstern.

Örebro kommun skulle också kunna ha ett stort utbyte av att etablera en vänort i ett utvecklingsland, något som saknas idag. Det är inte bara utanför Sveriges gränser som människors religion eller olika bakgrund är grogrund för konflikter eller förtryck. Även i vårt land ser vi hur islamofobi och andra uttryck för främlingsfientlighet sprids. Tanken med vänortssamarbeten som fredsbevarare känns därför alltid aktuell. Samtidigt som medborgare från andra länder söker sin tillflykt i Sverige och Örebro är det viktigt att vi riktar våra blickar utåt till några av dessa länder. Vänortssamarbetet ska vara väl förankrat hos Örebros invånare och nyttjas av exempelvis skolorna och föreningslivet.

- *Skapa samarbeten och vänorter i utvecklingsländer.*

Fler bostäder, jobb och bättre bostadsområden

Bostadsbristen har stora konsekvenser både i samhället och för den enskilde. Arbetsökande kan inte flytta dit jobben finns, ungdomar kan inte flytta hemifrån och börja ett eget liv, landets tillväxt och nya svenskars möjlighet till integration hämmas och kvinnor som behöver flytta från en våldsam relation blir kvar.

Under 2017 såldes 300 av Örebrobostädernas studentlägenheter. En utförsäljning av detta slag riskerar att leda till omvandlingar till bostadsrätter eller andra användningsområden än bostäder. Om vi inte kan garantera studentlägenheter blir det också svårt att locka studenter och i förlängningen utbildad kompetens till vår kommun.

Vi jobbar också för att våra bostadsområden ska bli mer blandade. Ett blandat bostadsbestånd minskar klyftor och segregation mellan människor och ger vinster på olika nivåer. Nybyggnationer ska göras i första hand i redan utbyggda områden och prioriteras i anslutning till befintlig infrastruktur och kollektivtrafik för att nå så många miljöfördelar som möjligt och för att underlätta för folk att göra klimatsmarta val, som att till exempel undvika dagliga bilresor.

I Örebro byggs det mycket bostäder men nybyggda lägenheter har inte ofta hyror som passar alla grupper. Kommunen bör ta ett större ansvar i markanvisningen för att det som byggs inte får för höga hyror. Ett arbete med detta är påbörjat och vi ser gärna en utvidgning av detta grepp. Vid nybyggnationen ska det byggas energisnålt och behovet av anpassade lägenheter för funktionsnedsatta ska alltid tas i beaktande.

Trots att vi vill att det byggs många bostäder för att motverka bostadsbristen är det viktigt att vi behåller grönytor, parker och natur att vistas i.

Att ett kommunägt bolag har ett visst avkastningskrav är naturligt, men utöver det ska ingen extra vinst tas ut ur allmännyttan. Vänsterpartiets hållning är att hyresgäster i Öbo:s bostadsbestånd inte ska betala för kommunens satsningar med sin hyra.

- *Bygg fler studentbostäder och billiga hyresrätter.*
- *Slå vakt om hyresrätten och motverka utförsäljningar inom Öbo.*

Etablering och integration i hela Örebro

Vänsterpartiets målområden som genomsyrar vår politik i Örebro kan sammanfattas med ordet integration. Satsningar för fler och billigare bostäder i blandade områden, likvärdig skola, utökad välfärd, sociala insatser, fler jobb, arbetet mot barnfattigdom osv är allt åtgärder som syftar till att det ska finnas plats och möjligheter för alla i Örebro.

Det är med sorg och bestörtning som vi under årtal följt de konflikter som tvingar människor i olika delar av Mellanöstern och Afrika på flykt från sina hem. Det är också skrämmande hur politiken blivit mer och mer kall och nu ser till att färre flyktingar kan ta sig till Sverige och att få stanna här. Vi vill vara välkomnande mot flyktingar och driver lokalt en politik som ska möjliggöra att fler kan bosätta sig i Örebro. Etableringen av dem som kommit hit är viktig och där spelar välfärden stor roll inte minst SFI, vuxenutbildning, familjecentraler samt förskola och skola. De människor som kommer hit behöver få känna sig delaktiga, viktiga och bli en del av Örebro.

Integration för oss handlar om att vi alla ska mötas och ansvaret ligger lika mycket hos de nya örebroarna som hos dem som bott här länge. Vi och alla våra likheter och olikheter behöver mötas i skolan, på arbetsplatsen och hemma i området där vi bor.

Det är också viktigt att vi tar hänsyn till de nyanlända barnens sämre förutsättningar i skolarbetet och kompenserar med resurser i skolan och att vi hjälper till att skapa nya vägar till studier och jobb för ungdomar och vuxna. I Örebro finns ett utarbetat samarbete mellan exempelvis skola och socialtjänst och olika aktörer för jobbskapande kallat Partnerskap och detta ser vi också hur det kan göra nytta i de bostadsområden där många nyanlända bor.

- *Partnerskapssamarbetet och sociala insatser i våra stora bostadsområden ska fortsätta.*

Småföretagare, kvinnors företagande och generationsväxling

De små företagen är viktiga för Sveriges ekonomi och för sysselsättningen. Många småföretagare har startat sina rörelser för att de har spetskompetens inom sitt område, men många har också startat sitt företag för att de diskrimineras på arbetsmarknaden och inte blir anställda. De startar sina egna företag för att kunna försörja sig.

Småföretagen är också en viktig del i att hålla landsbygden och de små bostadsorterna utanför staden levande.

Frisörer, pizzabagare, skomakare, lantbrukare, hälsoföretagare och kioskägare är några exempel på branschfolk som ofta tvingats starta eget för att skapa sig ett jobb. Men oavsett anledningen till att en småföretagare startar sin egen rörelse behövs stöttning. Kommunen kan ställa upp med en service för småföretagare gällande reglementen, formalia och skattelagstiftning. Det ska också gå att få denna hjälp på andra språk än svenska. På det sättet skulle det öka långsiktigheten i företagandet och tryggheten på arbetsmarknaden för den som väljer att starta eget.

Vi behöver satsa på de små företagen eftersom även de stora företagen en gång varit små. Under de närmaste åren kommer en stor andel av svenska företagare att pensioneras. Det är viktigt att satsa på unga och utrikesfödda som vill bli egenföretagare och det finns många positiva effekter med att ta över ett redan befintligt företag. Det kan ske genom ett projekt som sammanför blivande företagare med företagare som söker efterträdare för att gynna generationsväxling.

Vi vet att kvinnor generellt har det tuffare att ta sig ut i näringslivet som företagare. Det kan yttra sig på många olika sätt, därför måste vi stötta och uppmuntra kvinnligt företagande. Det kan handla om nätverk för kvinnor, men också om rådgivning och stöd.

- *Uppmuntra kvinnligt företagande med nätverkande och stöd.*
- *Ge stöd och råd om lagstiftning mm till småföretagare.*
- *Gynna generationsväxling och sammanför blivande företagare med företagare som behöver efterträdare.*

Landsbygd med utveckling, mångfald och delaktighet

Vänsterpartiets nationella landsbygdspolitik kräver samordnade insatser på både nationell och regional nivå, men det är också viktigt att kommunen tar sitt ansvar för landsbygden.

Det kan till exempel handla om att skapa varierade boendeformer, så att exempelvis pensionärer kan flytta från sin villa till en bekvämare lägenhet, men fortfarande kunna bo kvar på orten. Blandade boendeformer är också viktigt för att locka nya grupper att bosätta sig utanför staden och för ett större underlag för kollektivtrafik. Mångfald ska uppmuntras men det krävs åtgärder med exempelvis kollektivtrafik för att personer utan bil och körkort ska kunna bo på landet.

Kommunen ska ta vara på det engagemang och den kreativitet som finns hos människor och exempelvis arbeta tillsammans med företag och lokalt föreningsliv för att stimulera lokal bygdeutveckling. Det kan handla om kulturyttringar, föreningsliv, entreprenörskap och mycket mer.

För landsbygdens överlevnad och utveckling är goda kommunikationer viktigt. Vi satsar på kollektivtrafik men det är också viktigt att inte slå undan fötterna för dem som inte kan ersätta bilen med miljövänliga transportsätt. För att boende på landsbygden ska ha samma möjligheter att välja bussen för sina ärenden i staden, vill vi att 3-timmarsbiljetter ska gälla på alla bussar inom kommunens gränser. Kommunen ska också verka för en fortsatt utbyggnad av bredbands- och fibernät.

Utveckling av de gröna näringarna förbättrar oddsen för landsbygden. Det handlar inte bara om jord- eller skogsbruk utan också om besöksnäringen. Det ska tas i beaktan i alla kommunala markärenden. Avsteg från allemansrätten och strandskyddet är inte acceptabla. I Vänsterpartiets förslag om en plan för att öka sysselsättningen inom besöksnäringarna bör stort fokus läggas på naturturism på landsbygden.

Små och medelstora företag är viktiga för att bibehålla samhällsservice och ett aktivt näringsliv i hela kommunen. Vänsterpartiet vill förbättra möjligheterna för små företag på landsbygden att leva och växa.

I Örebro kommun ska klyftorna mellan dem som bor i stan och dem som bor i landsbygd minska. Det ska aldrig vara långt till naturliga möten mellan boende i de mindre bostadsorterna och exempelvis boende i de stora stadsdelarna i staden.

- *Förstärk möjligheterna till delaktighet, företagande och mångfald på landsbygden.*
- *Utred hur 3-timmarsbiljett kan införas på alla länsbussar inom Örebro kommuns gränser.*
- *Planera för en stärka besöksnäringar på landsbygden.*

SÄRSKILDA SATSNINGAR PER PROGRAMOMRÅDE

Vuxenutbildnings- och arbetsmarknadsnämnden

Att minska klyftorna i samhället och att fördela resurser efter behov är grundläggande för att utjämna skillnaderna i barns uppväxtvillkor. Kommunens arbete med att bekämpa barnfattigdomen är ambitiöst men går för långsamt. Vänsterpartiet är en aktiv part i att förverkliga kommunens ambitioner.

Vårt mål är arbete åt alla. Arbete är grunden för personlig frihet, delaktighet i samhällslivet och självständighet. Vi måste satsa på klimat- och miljöjobb, småföretagande och på att få fler unga i arbete för att Örebro ska växa. Med fler i arbete ökar rättvisan.

Människor med olika bakgrund och erfarenhet är en tillgång i arbetslivet. De ungdomssatsningar som Örebro kommun har startat har hittills gett goda resultat, men vi kan göra mycket mer. Vi vill öka mångfalden i Örebro kommun och vi vill också se fler teckenspråkiga och döva som anställda i kommunen.

Vi vill vända siffrorna som visar att utlandsfödda och framförallt kvinnor har svårt att komma in på arbetsmarknaden.

Vi vill att alla tjejer och killar i årskurs 9 samt första och andra året på gymnasiet ska vara garanterade sysselsättning under sommaren minst en gång. Ungdomar med funktionsvariationer ska prioriteras varje år.

Reformer programområde Vuxam	
i tusentals kronor	
Miljöjobbcentrum	2 000
Minska arbetslösheten bland utrikesfödda	2 000
Vuxenutb med syfte att attrahera fler män till Bou och Sov	1 000
Svenska med bebis	200
Summa reformer	5 200

Minska arbetslösheten

I Örebro är arbetslöshetsciffrorna högre än i övriga landet när det gäller utrikesfödda. Framförallt är det kvinnor födda utanför Europa som inte kommer ut i arbetslivet av olika skäl och det är en trend som vi måste vända. Det handlar inte bara om att öka skatteunderlaget utan framförallt är det en frigörelsefråga att kvinnor kan skaffa sin egen försörjning. Det bidrar till jämställdheten i samhället om kvinnor och män på lika villkor kan försörja sig och det bör också minska problemet med barnfattigdom som är utbrett i flera av Örebros stora bostadsområden. Örebro kommun behöver jobba uppsökande för att hitta och uppmuntra grupper att börja studera på SFI eller Komvux för att komma vidare i arbete och med att hitta olika vägar för individerna att hitta fram till arbetslivet.

- *Minska arbetslösheten i stort och fokusera på den grupp som står längst bort, dvs utlandsfödda generellt och kvinnor födda utanför Europa specifikt.*
-

Plan för ökad sysselsättning inom besöksnäringen

Genom tätare samverkan mellan kommunens bolag, näringslivet och kommunala verksamheter vill vi öka antalet arbetstillfällen kopplade till besöksnäring och turism i Örebro. För att skapa fler sådana arbetstillfällen och praktiktillfällen för personer som behöver en väg in på arbetsmarknaden behövs en plan för hur ett utökat samarbete kan utvecklas.

- *Upprätta en plan för ökad sysselsättning inom besöksnäringen.*

Utveckling, forskning, jobb och miljö

Örebro kommun måste arbeta för ökad kunskap i miljöfrågor och med att förändra attityder. Det finns också mycket att vinna på att integrera olika människor på landsbygden och ta hjälp av deras erfarenheter i till exempel jordbruk och gröna näringar.

Det handlar om att alla måste göra sitt och ta ett eget ansvar om vi ska kunna minska vår klimatpåverkan och samtidigt säkerställa matförsörjningen i framtiden. Klimat och miljöomställning är inte bara en nationell fråga. Det är av lika stor vikt med lokal omställning. Miljöomställning minskar inte bara utsläppen och förbättrar miljön, det leder också till arbetstillfällen.

Vi ser ett behov av ett miljöjobbcentrum som kan drivas av kommunen i samverkan med näringsliv, universitet och föreningar. Ett sätt skulle kunna vara att ta hjälp av planerna som redan finns om ett kluster i Kvinnerstaområdet och att involvera arbetsmarknadsenheten och hälsoträdgården och gymnasieutbildningen. Där finns också redan erfarenheter av samarbete med Restauranghögskolan i Grythyttan och Örebro universitet. Tillsammans kan vi främja miljöforskning, livsmedelsnäring och samtidigt utbilda till och skapa gröna jobb. Det skulle kunna göras genom en bred medverkan av flera olika aktörer.

- *Starta ett miljöjobbscentrum i samverkan med näringsliv, universitet och föreningar.*

Kompetensförsörjning och jämnare könsfördelning

Behovet av personal i omsorgsyrken och förskolan kommer i framtiden att vara stort. Kommunen behöver därför jobba aktivt med kompetensförsörjning och göra det redan nu, ibland tillsammans med andra aktörer. Vi behöver nå både ungdomar och äldre personer, exempelvis nyanlända och ge dem rätt förutsättningar för ett yrkesliv och uppmuntra till arbete inom välfärden där personalbristen snart finns. Vi vet att män i dag är kraftigt underrepresenterade inom omsorgen och inom förskolan och nu när vi kan rekrytera behöver vi jobba med att utjämna denna obalans. Det gynnar både jämställdheten i samhället genom en normförändring men också till exempel löneläge och arbetsvillkor att yrken har en jämnare könsfördelning. Målet att utjämna könsfördelningen inom dessa yrken behöver avspeglas redan i de utbildningar som ordnas.

- *Jobba aktivt med yrkesutbildningar inom förskola och omsorgen med målet att också nå fler män.*

Feriejobb - en första ingång i framtiden

Genom att tidigt få komma ut i arbetslivet förbättras chanserna att få en försörjning som vuxen. Eftersom arbetslösheten i dag är hög minskar tillgången till de vanliga sommarjobben. Med kommunala feriejobb kan vi se till att denna generation av unga kan ta sina första steg ut på arbetsmarknaden. Det ger också en liten inkomst under sommaren vilket många ungdomar har ett behov av i dag. En särskild garanti ska även ordnas för ungdomar med olika funktionsvariationer.

- *Erbjud feriejobb minst en gång åt alla i årskurs nio samt första och andra året på gymnasiet.*
- *Inför en garanti på feriejobb för ungdomar med olika funktionsvariationer.*

Trainee i kommunal regi

Traineeprogrammet är ett utvecklingsprogram för unga och en del av en satsning för att få fler tjejer och killar att vilja arbeta i kommunen. Det är ett sätt att visa att kommunen är en attraktiv arbetsgivare. Rekryteringsbehovet är stort när det gäller exempelvis vårdbiträden/undersköterskor och yrkeslärare – men också när det gäller andra yrkesgrupper.

- *Skapa ett traineeprogram för unga tjejer och killar inom kommunens verksamheter.*

Skapa jobb för personer med funktionsvariation

Örebro kommun måste bli bättre på att ta vara på alla resurser som finns i kommunen. Personer som inte har hundra procentig arbetsförmåga har viktiga erfarenheter och kompetens som kommunen måste lära sig att dra nytta av. Vänsterpartiet vill att människor med olika funktionsvariationer ska kunna söka anställningar i Örebro kommun men det är också viktigt att vi skapar särskilda arbetsplatser i kommunen för att få in nya grupper i arbetslivet. Vi vill med hjälp av lönebidrag anställa nya medarbetare med olika funktionsvariationer. Det ger viktig arbetslivserfarenhet för de anställda och en kvalitetshöjning i de verksamheter där de anställs.

- *Skapa ett 20-tal arbeten i kommunala verksamheter till personer med olika former av funktionsvariationer.*

Svenska med baby

För den som är ny i Sverige är det viktigt att snabbt lära sig språket och komma vidare i arbete eller studier. SFI är en sådan bra start. Men för den som har små barn och är föräldraledig är det svårt att delta i SFI eller annan utbildning. Kommer det flera barn tätt innebär det att introduktionen kan bli uppskjuten flera år. Oftast är det kvinnorna som blir hemma med barnen och vars svenskunskaper liksom utbildning och arbete blir lidande. För att korta sträckan och stötta föräldrarna att lära sig språket bör kommunen söka upp föräldrar genom familjecentralerna och erbjuda dem svensk-undervisning där de kan ha med sig sina spädbarn.

- *Nyanlända föräldrar ska lockas att studera svenska där de kan ha spädbarnen med sig.*

Programområde barn och utbildning

Sveriges och Örebros välfärd, demokratiska utveckling och hållbara tillväxt vilar på att alla barn och ungdomar, flickor såväl som pojkar, får möjlighet att utveckla hela sin potential och stimuleras till att spränga hindrande gränser. Barn och unga ska få med sig kunskaper att möta, förstå och agera i ett föränderligt samhälle. Vi gör det möjligt genom att minska klyftorna i samhället.

Alla flickor och pojkar ska ges möjlighet till goda studieresultat oavsett social bakgrund och vilken skola de går i. Vi vill ha en sammanhållen skola för alla. Skolan ska vara helt avgiftsfri och plånboken ska inte styra möjligheten för barnen att följa med på utflykter eller få läxhjälp. Stöd i studier och läxor ska erbjudas i skolan på schemalagd tid av utbildade lärare.

Vi vill motverka segregationen och öka kontaktytor, integration och jämställdhet och säkerställa genuskompetens hos personalen i förskola och skola. Varje barn har rätt att bemötas utifrån sina egna villkor och inte utifrån kön. Vi vill minska barnfattigdomen och att alla barn ska ha samma möjligheter och rättvisa livsvillkor.

Barns och elevers inflytande ska öka. Mobbing och kränkning i skolan, på fritiden och i sociala medier måste stoppas. Arbetet mot mobbing ska vara väl utarbetat och det ska finnas redskap för likabehandling på alla förskolor och skolor. Skolornas likabehandlingsarbete ska genomsyras av en stark antirasism, klimatet kring frågor rörande sexuell läggning och könsuttryck ska vara öppet och ingen ska bedömas olika. Både pedagoger och elever ska känna till att exempelvis rasistiska uttalanden eller beteenden är oacceptabla.

Målet är att barngrupperna i förskolan ska minska. Samtidigt har vi just nu i Örebro en utmaning i att skapa förskoleplatser samtidigt som att vi har kompetensbrist på förskollärare och barnskötare. Det ställer stora krav på oss som kommun. Vårt mål är dock att kunna se till barnens behov av närvarande vuxna och att stärka personalstyrkan i barnomsorgen och på fritidshemmen.

Vi vill att barnens utemiljö ska vara kreativt stimulerande, grön, ätbar och ge barn en naturlig känsla för miljö och hållbarhet. Detta är viktigt eftersom skol- och förskolegårdar för en del barn är det enda stället där de är utomhus under vardagarna

Reformer inom programområde barn och utbildning	
<i>I tusentals kronor</i>	
Omrövningskrav	18 000
Mindre förskolegrupper	11 000
Förskolesatsning språkutveckling	6 000
Förstärkning gröna förskole- och skolgårdar	1 000
Kommungemensam genuspedagogisk kompetens	500
Modersmålsatsning	500
HBTQ-certifiering i förskola skola	300
Normkritisk utbildning pedagoger	200
Kompetensutveckling sex och samlevnad	200
Kultur i förskolan	200
Machofabriken normkritiskt material	100
Utbildning med genusinriktning för studie- och yrkesvägledare	100
Fritidshemssatsning (finansieras med riktat statsbidrag)	
Förstärkning för nyanlända (finansieras med riktat statsbidrag)	
Summa reformer	38 100

Förbättra förskolan

Antalet barn i Örebro ökar och det är positivt. Det innebär att vi måste bygga ut med många nya förskoleavdelningar. Samtidigt som vi måste ordna många nya platser får vi inte glömma att jobba för mindre barngrupper och fler vuxna i förskolegruppen. För barnens utvecklingsmöjligheter är det viktigt att fokusera på modern pedagogik och livslångt lärande, inte förvaring och tillsyn. Det bör finnas förskollärare på alla förskoleavdelningar.

Vi vill också säkerställa att alla som behöver barnomsorg ska erbjudas det, oavsett vilka tider på dygnet som behovet uppstår. Detta måste kommunen kunna erbjuda med kort varsel.

Att ha ett språk att kommunicera med är livsviktigt. Barns språkutveckling börjar långt innan de börjar läsa och skriva, därför är just språkutveckling en av de viktigaste sakerna som förskolan ska jobba med. Det handlar inte bara om att läsa böcker med barnen utan om att utforska ett språk på olika sätt, genom musik, teater, spel eller annat som fångar barns intresse. Forskning visar också att det är bra att jobba med flerspråkighet för språkutvecklingen, särskilt i de grupper där barnen talar olika förstaspråk eller olika språk i sina familjer. Där spelar den flerspråkiga personalen en viktig roll som vi ska ta tillvara. Barnskötarna i vår verksamhet, där de flesta utlandsfödda finns, har inte samma pedagogiska utbildning som förskollärarna, men kan i det här fallet vara en viktig nyckel för att få ett fruktbart arbete med barnens språkutveckling. På Örebros förskolor ser vi dock en ojämlikhet när det gäller personalgruppernas utformning. Vissa förskolor har en hög andel förskollärare medan andra har en större andel barnskötare. Dessutom är fördelningen av personal som inte har svenska som förstaspråk ojämnt fördelad över kommunen. Vi i Vänsterpartiet tycker att det är bra att vi i vår verksamhet med barnen har utlandsfödd personal. Kommunens anställda ska avspegla Örebros population. Dessutom är personalens olika erfarenheter och kunskaper viktiga att ta tillvara. Vi vill göra en särskild satsning inom personalområdet för förskolan. Dels handlar det om att säkerställa förskollärartäthet på förskolorna för att göra personalgruppernas utformning mer jämlik, dels om en satsning för att ge barnskötare fortbildning och verktyg för att jobba med språkutveckling.

Genom kulturen kan barn lära sig att förstå samhället, sig själva och andra men också få möjlighet till att se nya världar än den de själva lever i. Vi ser dock att kulturen spelar stor roll redan tidigt i åldrarna. Därför vill vi att kommunen utökar sina medel för att erbjuda även förskolan olika typer av kulturupplevelser som exempelvis teater.

- *Jobba för mindre barngrupper och färre barn per vuxen i förskolegruppen.*
- *Inför ett barnskötaryft med språksatsning i förskolan.*
- *Arbeta aktivt med att fördela förskollärarna mer jämnt över kommunens förskolor.*
- *Utöka medlen för kulturupplevelser för förskolan.*

Barns utemiljö ska vara stimulerande, grön och ätbar

För många barn finns inte tid eller möjlighet till annan utevistelse än den som sker i förskola, fritids eller skola och därför är denna miljö extra viktig.

Vänsterpartiet har i förhandlingar med regeringen fått igenom en satsning sedan hösten 2016 med sökbara pengar till kommunerna för att förbättra utemiljön vid förskolor, skolor och fritidshem. I Örebro kommun har nu ett arbete påbörjats med huvudfokus på förskolorna vilket vi varmt välkomnar.

Nu är det dags att kartlägga utemiljön och vilka förändringsområden som finns inom grundskolan.

Det handlar om att skapa kreativa lärorika miljöer där barnen kan utforska, leka och få fysisk aktivitet. Genom att skapa en närhet till och kunskap om det som groor genom att odla, vårda och äta av det som barnen själva har valt ut och planterat sås ett frö inför framtiden. På det sättet ger vi barnen ett självklart förhållningssätt för framtiden om hållbar utveckling och lokalt producerad, hälsosam mat. Det ger även unika pedagogiska verktyg för att uppfylla läroplanens mål att på ett lekfullt sätt lära genom konkreta upplevelser. Odlingslotter ska vara lika naturligt på förskole- och skolområdet som möjligheter till fysiska aktiviteter så att barn får växa på flera sätt.

Satsningen på barns utemiljö innebär också en ökad sysselsättning. Där kan kommunen ta sitt sociala ansvar.

- *Satsa på barns utemiljö på förskolor och skolor. Det ätbara och gröna inslaget ska genomsyra alla satsningar.*
- *Säkerställ att ytan på utemiljön motsvarar minst Boverkets rekommendationer vid nybyggnation eller utbyggnad av förskolor och skolor.*

En normkritisk genusmedveten förskola och skola

Barn och unga ska få utvecklas utifrån sin person, inte sitt kön. Med medveten och utbildad personal i förskola, skola och på fritidshem stimuleras barnens upptäckarglädje och lust att lära. En kontinuerlig fortbildning av personalen är viktiga redskap i arbetet för att alla, flickor som pojkar, ska nå kunskaps- och värdegrundsmålen.

Örebro kommun har äntligen inlett ett arbete kring genusmedvetet förhållningssätt som Vänsterpartiet efterlyst länge, men än så länge bara på några utvalda förskolor. Genusmedvetenheten och kunskaper om de mekanismer som ligger bakom hur ojämställdhet skapas måste finnas överallt, hos all personal. Dessutom behövs ett sammanhållet ansvar.

Vi vill att all personal i förskola, skola och fritidshem ska ta del av en normkritisk utbildning. Arbetet ska baseras på forskning och vi ser gärna att det sker i samarbete med Örebro universitet. En eller flera förskolor kan sedan fördjupa sig mer och deras kunskap och erfarenheter spridas till alla kommunens förskolor.

I både skola och förskola möter barn litteratur och läromedel. Det är viktigt att det i dessa finns exempel som alla barn kan känna igen sig i och som är verklighetsförankrade i att vi lever i ett heterogent samhälle. För att underlätta personalens arbete med detta i förskolan föreslår vi att en normkritisk boklåda tas fram centralt i kommunen. Denna ska distribueras till alla förskolor för att

inspirera vår personal och ge barnen de bästa möjliga förutsättningarna att utveckla sin egen person.

- *All personal i förskola, skola och på fritidshemmen ska utbildas i normkritik, genus och jämställdhet.*
- *För att säkerställa att ett normkritiskt arbete genomsyrar förskolornas verksamhet ska en kommungemensam pedagog med specialkompetens på området anställas.*
- *En normkritisk boklåda ska nå ut till alla barn på våra förskolor.*
-

HTBQ-certifiering av förskolor och skolor

I Förskolenämnden togs beslut under 2017 om att börja HBTQ-certifiera vissa verksamheter med syftet att öka kunskaperna och förbättra bemötandet. Vi vill utöka detta arbete och skynda på fortbildningen i förskolor, skolor och fritidshem från förskola ända upp i gymnasiet.

- *HBTQ-certifiera fler förskolor och skolor.*

En skola för möten

När kommunen bygger nya grundskolor bör det ske med syfte att skapa skolor med mångfald. I de lägre åldrarna bör vi ta hänsyn till närheten till skolan för att trygga skolvägen medan vi kan räkna med att äldre elever kan ta sig lite längre sträckor.

Det finns flera fördelar med att elever med olika bakgrund och förutsättningar blandas. Dels har det en positiv utveckling på kunskapsnivån och gör skolan mer likvärdig, dels är det i enlighet med läroplanen för grundskolan att mötas över kulturella och socioekonomiska gränser för att skapa en bättre förståelse i samhället i stort. Boendesegregation i kombination med friskolesystemet och fria skolvalet har segregerat skolorna i Örebro och detta är något som vi måste hitta vägar att jobba bort.

- *Skolplaneringen ska vara långsiktig och i den mån det är möjligt på lokal nivå motverka vinstdrivna friskolor och homogena klasser.*

Ökad måluppfyllelse

Örebro kommun har beslutat att satsa för att öka elevernas måluppfyllelse vilket är riktigt. Projektet heter Topp 25 2025 och har som mål att vara 25:e bäst i en ranking år 2025. Det målet är inte relevant, däremot ställer vi oss bakom målet om att öka elevernas kunskaper och måluppfyllelse. Satsningarna bör baseras på forskning men ha ett tydligt elevfokus. Det behöver inte alltid vara åtgärder i klassrummet som ökar elevers kunskaper utan kan lika gärna handla om sociala insatser i hemmet, om ökat trygghetsarbete eller kreativa aktiviteter som bidrar till barns och unga utveckling positivt. För flerspråkiga barn är undervisningen i modersmål och rätten till studiehandledning viktigt då det bidrar positivt till kunskapsutvecklingen. Modersmålsundervisningen måste organiseras så att eleverna med lätthet kan delta.

- *Arbeta för öka måluppfyllelse på många olika sätt.*
- *Satsa på modersmålsundervisningen och säkerställ att elever får förutsättningar för att delta.*

Mer personal – bredare kompetens – i skolan

Alla barn fungerar olika i skolan. Vi ser att det finns stora behov av att möta barn med särskilda behov på rätt sätt. Ett barn som blir sittande hemma och inte tar sig iväg till skolan är en stor förlust och ett stort misslyckande för samhället. Ibland handlar det om att coacha en lärare för att möta eleven på rätt sätt, men ibland handlar det om att hitta en annan slags skolform, ändra grupper eller hitta väldigt individuella lösningar. Barn ska inte behöva vara stöpta i samma form utan skolan ska kunna möta alla. Därför vill vi säkerställa att behoven tillgodoses och att vi har all specialkompetens som behövs i skolan. Det kan förutom fortbildning av befintliga lärare handla om att det ska finnas elevassistenter, speciallärare och specialpedagoger att tillgå när behovet finns. Naturligtvis ska det också finnas goda samarbeten med skolpsykologer, kuratorer, elevassistenter och skolsköterskor som tillsammans eller var för sig kan säkerställa att barnet klarar av sina skolår efter egen förmåga.

Under 2018 kommer ett statsbidrag som bland annat riktas till sådana här satsningar.

- *Säkerställ att alla barn får rätt hjälp utifrån sina egna förutsättningar. Fler speciallärare och specialpedagoger i skolan.*
-

Fritidshemssatning

Allt fler barn går på fritids efter sin ordinarie skoldag. Medlen till fritidshemmen har dock inte ökat i samma takt som antalet barn i verksamheten. Fritidshemmets uppgift är att komplettera förskoleklassen och skolan, att stimulera elevernas utveckling och lärande, erbjuda dem en meningsfull fritid, främja allsidiga kontakter och social gemenskap. När grupperna blir för stora är detta dock inte alltid möjligt. Därför behövs mer personal och resurser. Det möjliggör också mer utepedagogik och kreativ lek. Sedan något år tillbaka finns ett sökbart statsbidrag som ska öka personaltätheten och minska grupperna

inom fritidshemmen och det är av största vikt att Örebro kommun söker och använder detta liksom hittar andra sätt att prioritera fritidshemmens arbetssätt.

- *Förstärk fritidshemmen med mer personal för att minska grupperna.*

Halvera köttkonsumtionen i skolmatsalen

Vegetarisk mat är både bra för hälsan och för klimatet. Örebro kommun har högt satta klimatmål och jobbar bland annat med att minska matsvinnet i kommunen. En allt större andel av kosten som serveras är ekologisk men nu vill vi ta steget längre och minska köttkonsumtionen. Vänsterpartiet vill halvera köttkonsumtionen på förskolor och skolor i kommunen. Det ger direkt minskad klimatpåverkan när kommunen köper in mindre kött. Genom att lära barn och unga att välja vegetariska alternativ får det också en positiv inverkan på framtida klimatutsläpp.

- *Ge skolköken i uppdrag att halvera köttkonsumtionen till förmån för mer vegetarisk mat.*

Läxhjälp och studiehjälp på schemalagd skoltid

Alla barn och unga ska ha lika möjligheter att utvecklas i skolan och i samhället. Det är nödvändigt för ett samhälle på lika villkor, fritt från klyftor och orättvisor. Skolan ska vara helt avgiftsfri och plånboken ska inte styra möjligheten för barnen att få läxhjälp eller delta i skolans aktiviteter.

Hemläxor gör skolan ojämlik. Den som har någon där hemma som har tid och möjlighet att hjälpa till med läxan får ett försprång mot den som inte har den hjälpen. Därför vill vi i Vänsterpartiet säkerställa att hemläxor inte ges slentrianmässigt utan undviks såvida eleven inte kan klara av uppgiften utan stöd. Studiestöd ska erbjudas i skolan på schemalagd tid.

- *Inför läxhjälp och studiehjälp på schemalagd skoltid av utbildade lärare.*

Ifrågasätt normer i högstadieskolorna

Skolan och förskolan sorterar inte bara efter klass utan även efter kön och olika förväntningar och krav ställs på flickor och pojkar. Skillnader i betyg och den psykiska hälsan ser olika ut beroende på kön. Att motverka sådana orättvisor är viktigt. Ofta är dock pedagogers genuskompetens varierande och många känner att de saknar verktygen och kunskapen för att bedriva ett sådant arbete. Det finns också många tvingande normer och faktorer utanför skolan som påverkar unga människor. ”Machofabriken” är ett utbildningsmaterial som är framtaget av Sveriges Kvinno- och Tjejjourers Riksförbund (SKR), Riksorganisationen för kvinnojourer och tjejjourer i Sverige (Roks) tillsammans med Män för Jämställdhet. Materialet är anpassat till arbete med ungdomar och bygger på filmer och övningar som med fördel kan ämnesintegreras och passar inom så väl samhällskunskap och svenska som livskunskap. Vissa skolor i Örebro har redan börjat prova Machofabriken. Vi vill att ett normkritiskt arbete bör finnas på alla 7-9-skolor.

- *Jobba med utbildningsmaterialet ”Machofabriken” eller motsvarande på alla Örebros högstadieskolor.*

Genuskompetens i studie- och yrkesvägledningen

De val unga gör i form av studier och yrkesliv styrs i hög grad av faktorer som kön och klassbakgrund. Här måste skolan bli bättre på att erbjuda vidgade vyer för barn och unga angående deras framtida yrkesliv. Ett viktigt led i detta arbete är en aktiv studie- och yrkesvägledning i hela grundskolan och en studievägledarkår med goda kunskaper i genusfrågor.

- *Fortbilda alla studie- och yrkesvägledare om hur ungas studie- och yrkesval påverkas av genus och klasstillhörighet.*

Omklädning och dusch i skolorna

Det kan finnas många olika skäl till att inte vilja duscha gemensamt med sina kamrater efter gymnastiklektionen. De elever som vill undvika detta riskerar tyvärr också att undvika själva gymnastiklektionen. Det påverkar inte bara barnet/ungdomens psykiska och fysiska hälsa att utebli från gymnastiklektionen utan även - i äldre åldrar - betygen. För att kunna tillgodose olika önskemål om avskildhet vid ombyte efter gymnastiken bör det finnas minst tre omklädningsrum och dessutom bör duschtrymmen som skolorna nyttjar ha minst ett avskilt duschbås eller annan lösning för avskildhet.

- *Kommunen måste samverka med fastighetsägarna om att möjliggöra minst tre olika omklädningsrum samt duschbås där skolorna har gymnastiklektioner.*

Bredare sex- och samlevnadsundervisning

För att kunna ge de ungdomar som idag växer upp i ett allt mer sexualiserat samhälle jämställda värderingar, en stark självkänsla och en trygg könsidentitet måste vi följa med i det informationsflöde som i synnerhet ungdomar utsätts för. Vuxna som arbetar med ungdomar måste vara medvetna om hur det samhälle unga växer upp i ser ut, hur sexualiseringen av samhället påverkar ungdomar och deras liv. Särskilt tonåringar har många funderingar och frågor kring sexualitet som ibland inte blir besvarade i skolans sex- och samlevnadsundervisning. Det är tyvärr heller inget nytt problem att flickor och tjejer sextrackasseras av jämnåriga eller äldre killar och män utan är en del av det ojämställda sexualiserade samhället. Skolan spelar här en oerhört viktig roll för att motverka nya sådana handlingar. Sex- och samlevnadsundervisningen bör utvecklas och till exempel i högre grad ha ett genusperspektiv och aktivt bemöta de ojämställda normer och inspel som ungdomar får från andra håll. Undervisningen bör även ifrågasätta heteronormativiteten i samhället, innehålla HBTQ-perspektiv och handla om respekt för andra människor och om självkänsla.

- *Fortbilda samtliga ansvariga lärare för sex- och samlevnadsundervisning i frågor rörande genus, heteronormativitet och ungdomars nätvanor.*

Ge nyanlända barn en bra start i utbildningen

Vi vet av erfarenhet, då nästan en tredjedel av alla barn i Örebros grundskolor idag har ett annat modersmål än svenska, att barnen som kommer hit från andra länder har mycket olika behov. Tidigare skolgång skiljer sig markant och många bär på svåra trauman efter år av krig, förföljelse och exil i flyktingläger. Vi vill säkerställa att de nyanlända får en bra start i Sverige genom olika åtgärder. Det kan till exempelvis handla om att ge mer resurser och kompetens till elevhälsan och till klassrummet. Det är också viktigt att det finns studiehandledare och modersmåls lärare som kan stötta eleverna extra.

- *Förstärk skolans verksamhet riktad mot nyanlända barn.*

Programområde Social välfärd

Vi vill bygga världens bästa välfärd – utan vinstintressen. Vi vill öka den enskildes inflytande över den egna omsorgen. Det betyder rätten att kunna bestämma över vilken hjälp man får, hur den utförs och av vem. Det betyder inte att tvingas välja mellan olika utförare med stela paketslösningar och vinstintresse.

Vi vill komplettera kommunens nya strategi 'Åldras på dina villkor' med en utredning om äldreomsorgens organisering. Kommunen måste ta tillbaka initiativet och organisera äldreomsorgen för att gynna de äldre och personalen, istället för de privata företagen. Lagen om valfrihet (LOV) ska slopas och riktig valfrihet ska istället handla om alla äldres rätt till en äldreomsorg med hög kvalité och inflytande över sin vardag.

Omsorgen av Örebros äldre kräver att villkoren för de anställda i omsorgen blir bättre. Genom jämställdhetsarbete i lönesättningsarbetet, utvecklade arbetsmodeller för att motverka delade turer och ett mer flexibelt friskvårdssystem kan vi skapa en bättre arbetssituation som i förlängningen även innebär en bättre äldreomsorg för alla. Vi vill också att kommunen arbetar med olika typer av arbetstidsinnovationer och inför akademisk specialisttjänstgöring (AST) för sjuksköterskor, för att höja kompetensen inom äldreomsorgen.

Ojämlika och ojämställda levnadsvillkor är ett av de främsta skälen till social och psykisk ohälsa och utanförskap. Där behövs ett förebyggande arbete. Det sociala arbetet ska heller inte präglas av vinstjakt som vi ser på vissa HVB-hem utan med långsiktigt perspektiv för individen. Vi vill ständigt öka antalet vårdplatser för ungdomar i egen regi och minska på externa placeringar.

Allt socialt arbete och omsorg i Örebro ska naturligtvis präglas av ett jämställdhetsperspektiv och personalen ska få utbildning i HBTQ-frågor och om våld i nära relationer.

Vi vill förbättra stödet till kvinnor och män med funktionsvariationer, främst med inriktning på att skapa möjlighet till eget boende och arbete. En viktig ledstjärna är att få alla människor att uppnå sin fulla potential, vare sig det rör sig om arbete, studier eller att klara av vissa hushållssysslor.

Reformer programområde social välfärd	
<i>i tusentals kronor</i>	
Omrövningskrav 0 kr (S, C och Kd omprövar 16 mkr)	16 000
Arbetstidsinnovationer, arbetstidsförkortning	17 000
2 timmar avgiftsfri egentid för äldre i omsorgen	15 000
Kvalitetshöjning vård- och omsorgsboenden	7 000
Akademisk specialisttjänstgöring för sjuksköterskor i äldreomsorgen	3 000
Kompetensutveckling geriatrik och gerontologi	3 500
Uppsökande socialt arbete mot hemlöshet	1 000
Ny organisation för ledning i hemvården	500
Henpowerment, husdjur på demensboenden	200
Förebyggande insatser äldre (finns 3 mkr i ram sedan 2017)	
Lägre matlådetaxa för de med lägst inkomst (finns 3 mkr i ram sedan 2017)	
Ökad nattbemanning (finns 3 mkr i ram sedan 2017)	
Sociala föreningsbidrag (finns 1 mkr i ram sedan 2017)	
Summa reformer V	63 200

Äldreomsorgens organisering

Örebro kommun har tagit fram strategin 'Att åldras på dina villkor', som har som syfte att förbättra äldreomsorgen i Örebro kommun, på kort och väldigt lång sikt. Till den har vi lagt till ett kapitel som behandlar äldreomsorgens organisering. Äldreomsorgen kan aldrig bli bättre än sin organisering och Örebro kommun har behov av stora omställningar. En grundförutsättning för en bra äldreomsorg är att avskaffa lagen om valfrihetssystem, LOV. LOV inom hemvården har inneburit stora kostnader för kommunen, som den egna kommunala regin måste spara in. Vinsterna i de privata företagen har uppstått genom att spara in på personal, så en kommunal hemvård innebär också fler anställda i verksamheten till samma kostnad för kommunen. En återgång till kommunal regi innebär att resurserna stannar kvar i verksamheten och kostnaderna kan hållas nere. Dessutom frigör vi stora resurser när kontrollapparaten över de privata aktörerna inte längre behövs. Istället vill vi omforma hemvården till enheter med kommunal intraprenad. På så sätt kan vi behålla inflytandet över verksamheterna nära de äldre, samtidigt som vinsterna i välfärden försvinner.

- *Lagen om valfrihetssystem (LOV) avvecklas och hemvården omorganiseras till flera kommunala intraprenader*

Återta driften av vård- och omsorgsboenden

För att få en sammanhållen äldreomsorg som använder resurserna på ett effektivt sätt och som fördelas rättvist till alla Örebro äldre, vill vi också att kommunen fasar ut avtalen med privata utförare och återtar driften av kommunens vård- och omsorgsboenden. Bristen på insyn i verksamheten och ekonomin hos de privata utförarna försvårar arbetet med en sammanhållen

personalpolitik inom äldreomsorgen som kan öka kvalitén inom verksamheten och attraktiviteten i yrken.

- *Avtalen med privata utförare på vård- och omsorgsboenden fasas ut och ersätts av kommunal drift*

Avveckla planeringsverktyget TES

I samband med omdaning av hemvården, ska planerings- och schemaläggningssystemet TES utredas då dagens system är krångligt, stressande och dyrt. I samband med att kommunala intraprenader inrättas inom hemvården, bör nya planeringssystem utvecklas för att optimera verksamheten.

- *Planeringsverktyget TES avvecklas inom hemvården. Istället utvecklas nya former av tidsplanering tillsammans med intraprenaderna*

Ny jämställd chefsstruktur i hemvården

En grundbult i äldreomsorgens organisering är en struktur där besluten tas så nära de äldre som möjligt. I nuläget har cheferna inom hemvården orimligt många undersköterskor att organisera, långt fler än inom andra kommunala verksamheter. Vi vill se en ny jämställd chefsstruktur som byggs nerifrån och upp, där varje chef ges förutsättningar för att ge personalen rätt stöd och att skapa en bra arbetsmiljö.

- *En ny chefsstruktur för hemvården arbetas fram tillsammans med fackförbunden*

Minimera användandet av bemanningsföretag

Kommunen tvingas i dagsläget att hyra in mycket personal från bemanningsföretag. På vissa enheter är upp till 70% av sjuksköterskorna anlitade av bemanningsföretag. Det skapar en icke-kontinuerlig verksamhet och en generellt lägre kvalitet på vården. Men framförallt skapar det en orimlig situation för den ordinarie personalen som har det juridiska ansvaret för hela verksamheten. Vi anser att kommunen måste arbeta fram en strategi för hur bemanningen ska hanteras, utan att vara beroende av bemanningsföretag.

- *En strategi arbetas fram för att hantera bemanningen av äldreomsorgen utan behov av bemanningsföretag*

Äldreomsorg på de äldres villkor

Vänsterpartiet vill ha verklig valfrihet för alla som har behov av omsorg. Med det menar vi att alla örebroare som har rätt till äldreomsorg ska få två timmar i veckan avgiftsfritt då de själva får välja vad de vill ha hjälp med. De får då välja om de vill ta ett extra långt bad, ta en promenad, eller bara sitta och prata. Vi satsar också på att höja bemanningen med fler heltidstjänster i omsorgen. Fler

heltider innebär en ökad kontinuitet i schemalaggningsen och gör plats för mer tid med personalen för de äldre. Vi stödjer också kommunens höjda ambitionsnivå med möjligheten hemvårdsinsatser, utan att biståndsbedömning behövs. Det ger alla äldre möjligheten till meningsfull kvalitetstid, som man bestämmer över helt själv.

- *8 timmars insats utan biståndsbedömning*

Höjd kompetens om äldres livssituation

Kunskapen om äldres sjukdomar kan vara till stor hjälp för det förebyggande arbetet i den kommunala äldreomsorgen. Som ett stöd till det arbetet behöver kontaktytorna mellan regionens sjukvård och kommunens äldreomsorg öka. Kunskaper inom geriatrik och gerontologi behövs inom hela äldreomsorgen och bör erbjudas som kompetensutveckling för ett antal undersköterskor i kommunen.

- *Kompetensutbilda personal inom geriatrik och gerontologi och förbättra samverkan mellan regionen och kommunen.*

Rättvis tillgång på näringsrik mat

Näringsrik, god och aptitlig mat är ofta avgörande för att kunna ha en god hälsa och ett aktivt liv. Det visar sig att äldre ibland får i sig för lite och för näringsfattig mat. Med en växande del fattigpensionärer riskerar det här problemet att förvärras. När kommunen chockhöjde priset på matlådor var det en grupp av de allra fattigaste pensionärerna som drabbades hårt. Vi motsatte oss den höjningen och budgeterar för att kompensera denna grupp, för att garantera en god hälsa oavsett plånbok.

- *Kompensera för höjda matpriser för äldre med låga inkomster.*

Äldreomsorg på svenskt teckenspråk

Örebro har många teckenspråkiga invånare och därför behövs också teckenspråkig personal i kommunens verksamheter för att vi ska kunna ge bästa möjliga service. När det gäller omsorg för äldre eller personer med funktionsvariation som är teckenspråkiga har vi sett att de löper större risk att känna sig otrygga. Det beror till stor del på att de inte får omsorg av personer som talar deras förstaspråk. Döva personer kan inte berätta om sina behov för omsorgspersonalen och de får ingen social stimulans när de inte kan tala med någon.

Vänsterpartiet vill att Örebro kommun möjliggör för minst en teckenspråkig avdelning på service- och/eller särskilt boende i kommunen. Det skulle garantera att äldre teckenspråkiga skulle få en trygg äldreomsorg, där personal och andra boende kan kommunicera på samma språk och har kännedom om samma kulturella miljö. Det skulle också bidra till att fler döva och teckenspråkiga kunde få jobb i kommunen. Om behovet finns ska naturligtvis även hemtjänsten ha teckenspråkig personal.

- *Tillsammans med döva och teckenspråkiga medborgare ska behovet av omsorg för döva och teckenspråkiga ses över.*
- *Öppna ett boende för äldre där huvudspråket som talas bland personal och boende är svenskt teckenspråk.*

Ny flexibel boendeform

Flera grupper i samhället har svårt att hitta boende. Både studenter och nya svenskar har svårt att komma in på bostadsmarknaden. Örebro kommun har också en stor grupp kvinnor och män som är yngre än 65 år med hemvårdsinsatser med stora omsorgsbehov i nivå med de som bor på ett vård- och omsorgsboende. För dem känns inte vanligt vård- och omsorgsboende som attraktiv boendelösning. Vi vill därför att kommunen ska testa en ny form av flexibla boenden, som kan skifta form efter hur behovet ser ut i kommunen från de här olika grupperna. Vi tror att blandningen av olika grupper kan ge sociala och integrerande synergieffekter.

- *Utred formerna för en ny flexibel boendeform*

Mer egentid i äldreomsorgen

Vänsterpartiet vill ha verklig valfrihet för alla som har behov av omsorg. Med det menar vi att alla örebroare som har rätt till äldreomsorg ska få två timmar i veckan då de själva får välja vad de vill ha hjälp med. De får fritt välja om de vill ta ett extra långt bad, ta en promenad, eller bara sitta och prata.

Egentiden möjliggörs genom vår satsning på fler fasta heltidstjänster i omsorgen. Fler heltider innebär en ökad kontinuitet i schemalaggningen och gör plats för mer tid med personalen för de äldre.

Inför två timmars egentid avgiftsfritt för de äldre i äldreomsorgen genom att öka bemanningen.

- *Inför två timmars egentid avgiftsfritt för de äldre i äldreomsorgen genom att öka bemanningen.*

Trygg nattbemanning hos våra äldre

När sparkrav dyker upp inom äldreomsorgen är det personalen som blir färre. Det gör att det inte alltid finns tillräckligt med personal för att tillgodose de äldre med tillräcklig tillsyn under hela dygnet och för att erbjuda meningsfull sysselsättning och aktiviteter. Vi menar att äldreomsorgen behöver vara trygg och det blir den genom att det alltid finns personal som har tid för de äldres behov. Det innebär också en säkrad bemanning nattetid. Vi vill också öka tryggheten på våra omsorgsboenden och satsar sju miljoner kronor.

- *Förstärk nattbemanningen i äldreomsorgen.*
- *Trygghetssatsning vård och omsorgsboende.*

Seniorer på läger

I Örebro finns många äldre som är ensamboende eller som vårdar sina anhöriga och som upplever social isolering. Det finns flera exempel i forskningen som visar att äldre mår sämre av ensamhet. Det är därför viktigt att vidta åtgärder för äldres folkhälsa och livskvalitet. Vänsterpartiet initierade 2017 ett projekt för olika typer av sommaraktiviteter för seniorer, som vi nu vill permanenta i Örebro kommun.

- *Fortsatt satsning på sommaraktiviteter för seniorer*

Inför "henpower"

Vi vill att en enhet för demensboende testar och utvärderar ett arbetssätt som kallas för "henpower". Forskning och flera projekt runt om i världen och Sverige har visat att en liten hönsbesättning i anslutning till boendet, ökar välmåendet markant. Förutom tillgången till färska ägg och närheten till djur, skapar delaktighet i driften av höns huset samtalsämnen och engagemang som bryter den isolering som demens ofta innebär.

- *Inför "henpower" på en demensenhet*

Arbetsmiljö inom äldreomsorg

Välfärden i Sverige står inför stora utmaningar där den största är bristen på kompetent och erfaren personal inom flera olika yrken. För att nå en äldreomsorg med god kvalitet till de äldre i behov av stöd, krävs trygg och välmående personal. För det krävs att Örebro kommun ses som en attraktiv arbetsgivare och det gör man inte just nu. Tvärtom är kritiken mot arbetsmiljön inom äldreomsorgen mycket skarp där personal slutar och sjukskrivningstalen är alarmerande. Örebro kommun måste därför arbeta aktivt för att locka erfaren och kompetent personal till sig, framförallt inom omsorgsyrken. Det är också viktigt att ungdomar ser att arbete inom välfärdssektorn och Örebro kommun är en intressant framtid. För att lyckas med det krävs en progressiv personalpolitik och vi ser stora behov av omdaningar av arbetsmiljön inom äldreomsorgen, och presenterar ett paket med lösningar.

Vi vill se höjda löner för kommunens lägst avlönade yrkesgrupper. De allra flesta lågavlönade är kvinnor, som arbetar inom äldreomsorgen. Det är också yrkesgrupper tyngda av många delade turer. Delade turer är mycket negativt för personalens välmående och försvårar för deras återhämtning och planering av livspuzzlet.

- *Höjda lägstalöner inom äldreomsorgen*
- *Minska antalet delade turer*
- *Verka för nyskapande metoder för att förbättra arbetsmiljön inom äldreomsorgen (Avlasta arbetsuppgifter från jobbtyngda yrkesgrupper)*

Arbetsinnovationer för kortad arbetstid

Vänsterpartiet vill att Örebro kommun arbetar kontinuerligt med arbetstidsinnovationer och nyskapande metoder som förvaltningen själva ska kunna initiera för att höja attraktiviteten i omvårdnadsyrket och för att skapa arbetsplatser med god kvalitet. Vi vill ge förvaltningen innovativa verktyg för att minimera antalet delade turer. Projekten ska följas upp med studier av hur arbetsmiljö, personalens välmående, sjukskrivningar och rekryteringssituationen påverkas. Utöver detta är vi intresserade av att belysa vilka samhällsekonomiska vinster som kan göras av andra aktörer i samband med arbetstidsinnovationer. På sikt vill vi att all kommunens personal ska arbeta sex timmars, vilket är ett viktigt steg mot jämställdhet eftersom det skulle göra det möjligt att kombinera heltidsarbete med familjeliv på ett enklare sätt. Personalen ska inte påverkas negativt lönemässigt av försöket.

- *Arbeta med olika former av arbetstidsinnovationer*

Förbättra introduktionen för ny personal

Vi vill också förbättra och snabba på introduktionen för nya anställda genom att underlätta för handledare och erfarna mentorer. Genom att kunna avsätta tid och kraft som inte påverkar det vanliga arbetet tror vi att handledarna kan göra ett bättre jobb och att arbetsmiljön blir bättre för både befintlig och ny personal.

- *Skapa ett upplägg för att underlätta handledarskap och mentorskap för nyanställda och praktikanter*

Inför Akademisk specialisttjänstgöring

För att höja kompetensen inom äldreomsorgen ska kommunen införa akademisk specialisttjänstgöring (AST) för sjuksköterskor. För studenten innebär det en trygg och långsiktig plan för sin studietid och kommunen garanteras kompetensförsörjning inom ett specialistområde, till exempel palliativ vård eller geriatrik. Även kommunens befintliga sjuksköterskor kan genom utbildningsanställningar vidareutbilda sig, utan att behöva leva på studiemedel, vilket ofta försvårar dessa karriärsdrag.

- *Inför akademisk specialisttjänstgöring (AST) inom hemsjukvården*

Satsa på förebyggande insatser och vård på hemmaplan

Många barn och ungdomar placeras varje år på boenden i olika delar av Sverige. Det saknas kontroll och granskning av den omsorg som dessa unga killar och tjejer får och vi har därför i dagsläget ingen möjlighet att veta vilket resultat placeringarna leder till. I vissa fall behövs givetvis specialistkompetens som inte finns i Örebro, men för flera av ungdomarna vore vård på hemmaplan bättre än vård långt hemifrån. Att även under behandlingen ha närhet till familj och kontaktnät är en framgångsfaktor som ger trygghet och varaktig verkan. Förankringen i hemmiljö underlättar återgång till ett liv efter behandling. Detta kan naturligtvis gälla även i behandling av vuxna genom olika insatser.

Externa vårdköp både för placeringar av barn och ungdomar och placeringar för vuxna svarar för en stor del av socialtjänstens budget och är anledningen till att budgeten ibland har svårt att nå balans, vilket går ut över andra verksamhetsområden. För att få bättre kontroll på nämndernas ekonomi vill Vänsterpartiet ta ett grepp om vårdköpen. Behandling på hemmaplan har blivit vanligare de senaste åren och genom att minska vårdköpen ytterligare kan utrymme frigöras för att utveckla de behandlingseenheter som redan finns, exempelvis OT-gruppens verksamhet för ungdomar. Vi kan på detta sätt förbättra det sociala arbetet samtidigt som vi motverkar en bransch där vissa oseriösa utförare tar ut höga avgifter för bristfällig vård. Det frigör också resurser, spar restid och vi kan satsa på arbetsmiljö för våra socialsekreterare och säkra kompetensförsörjning för kommunen.

- *Mer stödinsatser och vård av ungdomar ska göras på hemmaplan i Örebro istället för utanför kommunen.*
- *Använd lyckade arbetssätt, exempelvis från de HVB-hem som redan finns.*

Uppsökande verksamhet mot hemlöshet

Bostadsbristen i Örebro gör det allt svårare att hjälpa hemlösa tillbaka till ett värdigt liv. Det behövs ett förebyggande arbete mot hemlöshet. I dag finns ingen uppsökande verksamhet mot vuxna utan barn. Vänsterpartiet vill ge socialtjänsten resurser till att samverka med hyresvärdar och sjukvård för att kunna söka upp människor som inte klarar av att hantera sin vardagsekonomi på egen hand. Detta skulle ge möjlighet att utreda vilken hjälp som behövs i ett tidigt skede och människor i utsatta situationer skulle kunna få kontakt med psykiatri eller missbruksvård innan problemen blir så allvarliga att de leder till hemlöshet.

- *Motverka hemlöshet genom uppsökande socialt arbete.*

Utsatta EU-medborgare

Under senare år har antalet utsatta EU-medborgare som sökt sig till Sverige och Örebro ökat. Frivilligorganisationer har tagit ett fint ansvar för att lindra de mesta akuta situationerna, framförallt när det gäller sovplatser vintertid. Bristen på långsiktiga nationella och internationella lösningar är dock stor. Många av våra hitresta EU-migranter är romer som också utsätts för diskriminering utifrån just den aspekten och det är viktigt att vi i kommunen jobbar för att öka förståelsen och säkerställa att våra EU-medborgare får sina mänskliga rättigheter tillgodosedda utan att behöva utstå övergrepp, trakasserier eller förtryck. Vänsterpartiet ställer sig bakom de satsningar som finns i styrande partiets budget om härbärge med mera riktat till EU-medborgare och andra utsatta grupper. Ingen människa är olaglig och det oroar oss att det finns politiska förslag i Sverige om att förbjuda tiggeri. Det kommer vi aldrig att tolerera i Örebro.

- *Säkerställ att utsatta medborgare får stöd och mänskliga rättigheter tillgodosedda.*

Programområde samhällsbyggnad

Örebro ska vara en kommun som utvecklas. Genus- och barnperspektivet måste finnas med i stadsplaneringen och genom planering och byggnation kan vi också bygga bort segregation och klyftor. Vi vill att Örebro ska ha alla slags boendeformer blandade i våra områden, även på landsbygden, men hyresrätterna behöver bli fler, framförallt billiga hyresrätter för unga och studenter. Det behövs hyresbostäder även i kommunens ytterområden, men det förutsätter att mer än bostäder erbjuds. Det borde ligga i kommunens intresse att ha en attraktiv landsbygd. Vi ser också en nytta med att flytta de kommunala bolagens huvudkontor ut från centrum till olika stadsdelar.

Det ska kännas tryggt i Örebro för alla, oavsett könstillhörighet, sexuell läggning, ålder, etnicitet eller religiös övertygelse. Genom virtuella trygghetsvandringar via kommunens hemsida kan alla örebroare vara med och identifiera otrygga platser och förbättra dem.

Miljö- och klimatarbetet måste gå framåt och det ska vara lätt att vara miljömedveten i Örebro. Möjligheten till en god hälsa, rekreation och naturupplevelse ska vara nära till hands för alla örebroare. Vi vill jobba för ett samhälle där vi tillsammans kan ha inflytande över naturen och där inte privata bolag får ta över mer och mer av vårt offentliga rum, så som skett i Kilsbergen. Samtidigt vill vi uppmuntra till friluftsupplevelser i tätorten i våra parker och grönområden. Vi ser också som en viktig uppgift för kommunen att säkerställa tillgången på ekosystemtjänster och gröna korridorer för växtpollinerare.

Vänsterpartiet vill satsa på de boende på landsbygden men också på naturturismen. Det är en besöksnäring som skapar många jobb. Den besöksnäring som kan leda till utvecklingen av den lokala miljön och skapar långsiktiga arbetstillfällen behöver få sina intressen bättre beaktade vid planering av markanvändning, skogsbruk, infrastruktur och kollektivtrafik. Det är därför också viktigt att kommunen alltid jobbar för att ingen inskränkning av allemansrätten och strandskyddet sker.

Vårt samhälle ska vara tillgängligt för alla oavsett funktionshinder. De offentliga toaletterna behöver vara avgiftsfria inte bara för män utan även för funktionsnedsatta och kvinnor.

Kulturen måste vara en obunden kraft i samhället och är en avgörande del av demokratin. Samhället har ett ansvar för att ge alla människor möjlighet att använda konstens och kulturens olika uttryck. Det ska finnas ett rikt kulturliv som riktar sig till såväl vuxna som barn och till människor med olika språk. Vi vill satsa på folkbildningen, lyfta lokalt kulturutövande och bredda kulturutbudet.

Reformer programområde samhällsbyggnad	
<i>i tusentals kronor</i>	
Avgiftsfri kollektivtrafik vissa grupper	2 500
Fritidscenter i Vivalla	2 500
Avgiftsfri simskola	1 000
Folkbildningsstöd	1 000
Stadsodling	200
Tillgänglighetsarbete	200
Kartlägg otrygga miljöer	200
Plan för odlingsbar mark	200
Bygglek	200
Utebibliotek	100
Insektshotell	50
<i>Sommaraktiviteter för barn och unga (2 mkr i ram sedan 2017)</i>	
<i>Parnerskapsområden (5 mkr i ram sedan 2017)</i>	
Summa reformer	8 150

Den ätbara gröna staden och hållbara kommunen

Vänsterpartiet har varit med och drivit frågan om en ätbar park i Örebro och en sådan finns nu i Karlaparken. Nu tänker vi större och vill göra Örebro till en ännu hållbarare och grönare stad. Örebro växer och fler invånare ska ta plats i våra gemensamma offentliga rum. Gröna och ätbara inslag i stadsmiljön blir därför allt viktigare både för livskvalitén, men också för klimatmedvetenheten hos örebroarna. Kommunen har högt uppsatta klimatmål som kräver en ekologisk omställning. Vi bör sträva efter en högre grad av självförsörjning av livsmedel och kommunens stadsplanering bör ta sikte på en generellt mer hållbar kommun.

Sedan tidigare drivs ett framgångsrikt projekt av folkbildningen för att öka den här medvetenheten och att etablera stadsodlingar. Det här och andra initiativ i civilsamhället för stadsodling måste stöttas.

För att nå en högre grad av självförsörjning behövs tydliga mål och strategier för ekologisk mångfald och ekosystemtjänster. I stadsmiljön behöver kommunen etablera gröna korridorer för pollinerande insekter och införa fler ätbara inslag i parker, lekplatser och på skolgårdar. För oss är det också viktigt att de gröna korridorerna fungerar både som rekreation för Örebroarna och som fungerande ekosystemtjänster. Därför är det viktigt att man i de gröna stråken fokuserar på framförallt inhemska växter och blommor. I anslutning bör vi också uppföra kommunala insektshotell för att hjälpa pollinerare på traven.

Både på landsbygden och i närheten av staden måste kommunen tydliggöra sitt ansvar för bevarandet av odlingsbara marker. För oss är det viktigt att kunna hålla två tankar i huvudet samtidigt. Både att tillgängliggöra mark för nya bostäder, men samtidigt se till att framtida generationer har tillgång till lokalproducerade livsmedel. Det behövs tydliga strategier för att motverka monokulturer och ekologisk enfald. Istället bör kommunen på olika sätt stötta och främja närodling av ett varierat utbud av livsmedel.

- *Stötta civilsamhällets projekt med stadsodling.*
- *Verka för sammanhängande gröna korridorer i centrala Örebro, främja inhemska arter och inrätta kommunala insektshotell.*
- *Inventera och säkerställ tillgången på odlingsbar mark inom kommunen*

Sinnenas park

I Örebro kommun finns det strategier för att de med funktionsvariationer ska ha möjligheterna att få del av det offentliga rummet, exempelvis våra parker. Men oftast utgår man ifrån seende, hörande, gående människor när man utformar stadsrummen, med anpassningar så att även människor med olika funktionsvariationer ska kunna ta sig fram där. Vi vill att man vänder på perspektivet och i första hand riktar sig till personer med funktionsvariationer. Det kan handla om objekt att ta på, exempelvis taktill konst, flödande vatten och texter med blindskrift, men också spännande saker för hörseln. Därför vill

vi nu gå steget längre och att man i en befintlig park, i en del av en större park eller på en ny plats, anlägger en ”Sinnenas park”. Sinnenas park ska komma alla örebroare till del, men där de med olika funktionsvarianter är främsta fokus.

- *Utred en Sinnenas park, centralt belägen i Örebro.*

Självförsörjande på klimatsmart el

Örebro kommun ska minska klimatpåverkan genom att minska energiförbrukningen och elanvändningen. Alla verksamheter inom kommunen behöver ta sitt ansvar för att detta ska bli möjligt. Våra barn och unga lär sig från våra praktiska exempel. Vi vill visa att det går att spara mycket energi i fastigheter utan att det kostar pengar. Det visar bland annat erfarenheterna från EPC-projektet som pågått i Örebro kommun. Den mest miljövänliga kilowatt-timmen är den som inte används. Kommunen har redan tagit ett steg framåt i och med planeringen av vindkraft. Nu är det dags att ge sig in på solenergi.

Solceller är inte bara ett klimatsmart energialternativ, de har också mycket låga drift- och underhållskostnader. Vänsterpartiet ser positivt på de ambitioner som läggs i kommunen angående solceller på kommunens eller bolagens fastigheter. Vi ser att detta arbete ska påbörjas snarast. Det är inom solenergin och vindkraften som Örebro kommun ska fortsätta satsa gällande energiförsörjning.

- *Verka för att Örebro kommun blir självförsörjande på klimatsmart energi.*

-

Den attraktiva staden

Inom kulturfältet finns det mycket att göra för att knyta örebroare närmre varandra. Örebro ska vara en stad för alla oavsett var man bor. Lika självklart som att det ska finnas ett brett kulturutbud i stadens centrum, är det att alla får leva goda och trygga liv i sin boendemiljö.

En attraktiv stad är en stad som skapar förutsättningar för människor att mötas. Vi ser hellre att man lämnar plats för människor av kött och blod än för bilar. Vi i Vänsterpartiet ser gärna att vissa gator och torg i centrala Örebro blir bilfria. Bilar och parkeringsplatser skapar en hård atmosfär, istället för att bjuda in till aktiviteter, handel och upplevelser.

- *Utred hur man kan skapa bilfria stråk i centrala Örebro*

Mer Örebro i Örebro läns museum

I en stad som håller samman är det viktigt att alla känner igen sig i kulturen och det är viktigt att berättelsen om vår historia, liksom vår nutid, inkluderar både kvinnor och män, nya och gamla svenskar. För oss i Vänsterpartiet har vårt länsmuseum en central plats i det här berättandet och vi vill att verksamheten ska kunna utvecklas och växa, istället för att finnas i den anonyma tillvaron de nu lever i. Örebro länsmuseum är en resurs för örebroarna och vi ser gärna att

Örebro Kommun tar ett mycket större ansvar för verksamheten än idag. Ett utvecklat länsmuseum har större möjligheter att erbjuda högkvalitativa utställningar och initiera specifika insatser som exempelvis ett kvinnohistoriskt museum, beläget i Örebro.

- *Ta initiativ till en översyn om hur Örebro kommun kan vara delaktig i att göra Örebro läns museum till ett attraktivt kulturinslag och besöksmål i kommunen.*

Inga cirkusdjur på kommunens mark

Cirkusar är fortfarande idag ett populärt inslag i den nöjesindustrin, ibland med djur som del av underhållningen. Oftast tvingas djuren till handlingar som för dem är onaturliga och det är näst intill omöjligt för kringresande cirkusar att tillgodose djurens naturliga behov under resandet. Att leva på cirkus innebär långa transporter, trånga utrymmen och djuren blir ofta fastkedjade mellan de många uppträdandena. Även med den bästa viljan i världen kan cirkusar av praktiska skäl inte tillgodose djurens naturliga behov av rörelsefrihet och naturligt umgänge. Djur på cirkusar visar i onormal stor utsträckning symptom som tyder på psykiska problem. Ett annat problem är att cirkusar främst vänder sig till barn och unga. Den bild som de förmedlar har ingenting med djurens naturliga liv och beteende att göra. Detta gynnar inte framtidens arbete för ett etiskt hållbart samhälle och inte heller Örebro kommun. Den användning av djur som cirkusarna står för innebär knappast heller att djurens egenvärde respekteras.

I flera europeiska länder har det nu blivit förbjudet att använda djur som underhållning på cirkusar, men inte i Sverige.

- *Stoppa alla cirkusar som utnyttjar djur på kommunens mark*

Danslokal för professionell dans

Örebro har under många år hyst ett internationellt danssällskap som rönt uppmärksamhet både nationellt och internationellt. Sedan tidigare finns ett starkt fäste i kommunen när det handlar om den klassiska musiken i och med Konserthuset och Svenska kammarorkesterns hemvist här. Nu är det dags att visa att man vill satsa på dansen på samma sätt. Möjligheter finns i samband med skapandet av det nya kulturkvarteret.

Vänsterpartiet i Örebro vill att man utreder var en lokal för professionell danssuppvisning samt dansträning kan upplåtas i Örebro.

- *Utred hur den professionella dansen kan få utrymme i Örebro.*

Gör hela Örebro tillgängligt för alla

Det är viktigt att Örebro är tillgängligt för alla. Tillgängligheten måste garanteras för att alla ska kunna delta och nyttja sina demokratiska rättigheter och för att alla ska ha möjlighet att arbeta i Örebro kommun. Det finns tydliga

lagar och förordningar att följa när det handlar om att göra kommunala lokaler tillgängliga för alla örebroare både när det handlar om befintliga och nya lokaler. Vi har inte nått ända fram när det gäller tillgänglighet vilket är allvarligt och måste åtgärdas.

Vi vill också att förutom den tillgänglighetskartläggning som ska göras inom kort att Örebro kommun ska ta fram en policy som anger att kommunala bokningar av lokaler för möten, konferenser och internat ska vara fullt tillgängliga.

När staden växer i den omfattning som Örebro gör just nu finns det risk att tillgänglighetsfrågan hamnar i skymundan. Och för att få en långsiktig planering av tillgänglighetsarbetet anser vi att det behövs ett helhetstänk och ser gärna att Örebro kommun inrättar en tillgänglighetssamordnare.

Vi har tidigare arbetat för att offentliga toaletter centralt ska vara avgiftsfri och inte som innan bara för den som kan stå upp och kissa på en urionar. Nu har sedan ett år tillbaka detta genomförts på prov och vi ser självklart en fortsättning kring avgiftsfria offentliga toaletter. Vi vill också att de avgiftsfria toaletterna blir fler i kommunen.

- *Alla Örebro kommuns lokaler ska vara tillgänglighetsanpassad.*
- *Ta fram en policy där alla kommunala mötesbokningar måste vara fullt tillgängliga*
- *Inrätta en tillgänglighetssamordnare i Örebro kommun.*
- *Utöka antalet avgiftsfria toaletter centralt, exempelvis på stadsbiblioteket.*

Jämställd trygghet i stadsmiljön

Många människor, främst kvinnor och HBTQ-personer, upplever vissa miljöer i Örebro som otrygga. Genom ett insamlingsarbete av information om upplevt otrygga platser i kommunen kan vi granska den fysiska miljön, exempelvis gångstråk och parker, gemensamt. Vi vill gärna tro att vi kan föreställa oss hur andra människor uppfattar verkligheten, men om alla örebroare får möjlighet att identifiera otrygga platser via kommunens hemsida blir också Örebro tryggare för alla. Vi vill också avsätta investeringsmedel för att snabbt åtgärda de brister som framkommer, exempelvis röjning av buskage och bättre belysning.

- *Skapa ett tryggare Örebro genom kartläggning av otrygga miljöer och snabba åtgärder.*

Förändra människors resvanor

Vi vill stärka miljön genom att förändra människors resvanor. Vi vill fördubbla resandet med kollektivtrafiken på bilismens bekostnad genom att utveckla kollektivtrafiken med enkla lösningar som underlättar och snabbar på resandet. Ett sätt är att återinföra möjligheten till att stiga ombord från fler ingångar. Det ska också vara lättare för funktionsnedsatta och rullstolsburna att åka buss. Vänsterpartiet vill också låta kvinnor och män över 70 år resa kollektivt utan avgift. Vi vill också göra det mer lönsamt för dem som bor utanför stadskärnan

att åka buss och se till att det går att åka tre timmar på samma biljett även för dem som reser utanför stadstrafiken.

Det ska vara lätt för alla att resa med stadsbussen. Det ska finnas mer utrymme för barnvagnar, rullstolar och rollatorer i bussen. För personer med barn i barnvagn och för rörelsehindrade ska resandet vara avgiftsfritt. Det minskar även tiden vid varje hållplats för busschaufförer.

- *Ge kollektivtrafikmyndigheten i uppdrag att införa påstigning genom flera ingångar på bussarna.*
- *Ge kollektivtrafikmyndigheten i uppgift att införa avgiftsfria resor med kollektivtrafik i kommunen för personer över 70 år.*
- *Ge kollektivtrafikmyndigheten i uppgift att införa 3-timmarsbiljett även inom Örebros landsbygdstrafik.*
- *Ge kollektivtrafikmyndigheten i uppgift att införa avgiftsfria resor med kollektivtrafiken för alla vuxna med barn i barnvagn.*
- *Ge kollektivtrafikmyndigheten i uppgift att införa avgiftsfria resor i kollektivtrafiken för rörelsehindrade.*

Cykelkommunen Örebro

Runt om i världen inser man allt mer att infrastrukturen för cykel ofta är avgörande för attraktiva och livskraftiga städer. För oss är det självklart att cykeln ska ha en extra central plats i en modern växande stad som Örebro. Det satsas en del på cykling i Örebro vilket är bra och Örebro har fantastiska förutsättningar för att bli en av Sveriges bästa cykelstäder. Stadskärnan är tät och många av Örebros invånare bor på cykelavstånd från stadens centrum. Men vi vill prioritera om ytterligare, från satsningar på bilism till satsningar på cykel. Att kunna ta sig fram med cykel knyter ihop staden och dess invånare och skapar också en känsla av frihet som annars förknippas med bilåkande. Möjligheterna för invånare att snabbt kunna förflytta sig runt om i kommunen, underlättar också för att ta sig till arbete och fritidsaktiviteter. Ett tilltagande cyklande ställer också högre krav på infrastrukturen och trafiksäkerheten för cykling. Bra förutsättningar för att kunna pumpa sin cykel och parkera centralt och vid viktiga knutpunkter är ofta avgörande för att fler ska välja cykeln.

Cykeln är ett miljövänligt transportsätt för korta och medellånga pendlingsresor och det är dessutom bra för folkhälsan om fler går över till att cykla istället för att åka bil. Därför vill vi att det ska vara enkelt att cykla till och från alla delar av Örebro kommun, både i stan och i kommunens övriga tätorter. Allt fler väljer också elcykel vilket möjliggör längre pendlingsavstånd. För att främja det bör Örebro kommun utreda hur ett nät av laddstationer för elcykel kan utformas.

- *Fler prioriterade cykelstråk mellan Örebros ytterområden och till centrum*

- *Bygg ut nätet med cykelpumpar längs med viktiga cykelstråk och i de större bostadsområdena.*
- *Satsa på säkra cykelvägar mellan och till kommunens olika orter.*
- *Utred ett nät av laddstationer för elcykel*

Jämställda fritidsgårdar

En meningsfull fritid, med goda relationer till både vuxna och jämnåriga, är den bästa investeringen som vi kan göra i våra ungdomar. Fritidsgårdar har stor betydelse, och ger en möjlighet att utveckla kontakter med andra barn, ungdomar och vuxna förebilder. Alla ungdomar i Örebro måste erbjudas samma möjligheter att delta i fritidsgårdarnas aktiviteter och vi måste bli bättre på att säkerställa att verksamheten ger tjejer och killar samma möjligheter.

Arbetet med jämställdhet har kommit igång bra på flera av våra fritidsgårdar, men tyvärr inte på alla. Dessutom är det här vi behöver jobba extra hårt för att komma åt tvingande normer och ojämnt fördelade resurser.

Jämställdhetsarbetet ska vara fritidsgårdens primära fokus.

- *Fortsätt att förstärka jämställdhetsarbetet och personalens normkritiska kompetens på fritidsgårdarna.*

Fritidscenter i Vivalla/Boglundsängen fångar upp ungas kreativitet

Vivalla är ett av Örebros största bostadsområden, med över sju tusen invånare. I området är många trångbodda och det är svårt att hitta ställen att vara eller umgås på för ungdomarna, när bostaden är liten och många ska få plats. Områdets stora unga befolkning har en enorm potential och utgör en stor kreativ kraft i Örebro. Alla dessa medborgare kommer framöver bli en viktig del av vårt gemensamma samhälle, vårt näringsliv och vår kreativa sektor. Detta ska tas tillvara.

Vi har lyssnat på invånare i området och föreslår att kommunen ska etablera ett nytt kreativt fritidscenter i Vivalla, för att fånga upp och motivera områdets alla unga vuxna. Det handlar alltså inte om en traditionell fritidsgård, utan syftet ska vara att skapa ett nav i Vivalla där invånarna kan möta kommunen och det civila samhället. Centret kan drivas av kommunen tillsammans med andra intressenter i området.

I kontakt med föreningslivet, folkbildningen och idrottsrörelsen kan ungdomar inspireras och utveckla sina fritidsintressen. På centret kan det också finnas vägar att förmedla information om olika livsval, yrkesutbildningar eller akademiska studier och utgöra en lugn miljö för den som behöver komma undan för att studera. Men det ska framförallt vara en enkel väg till olika former av stöd och kommunal service som man kan tänkas behöva för att kunna ta viktiga kliv in i vuxen världen. Fritidscentret bör ligga i Boglundsängen eller Vivalla för att fånga upp unga människor från kringliggande bostadsområden.

- *Öppna upp ett kreativt fritidscenter i Vivalla/Boglundsängen.*

Bygg badhus i nordvästra stadsdelarna

När Örebro växer växer behoven av idrotts- och fritidsanläggningar. En badutredning som gjorts i kommunen visar behov av renoveringar av befintliga bad men också om behov av helt nya anläggningar. Det har efterfrågats ett badhus på norr i Örebro. Samtidigt finns önskemål om att bygga in utomhusbadet i Vivalla. En kompromiss som skulle göra att många Örebroare skulle ha nära till ett nytt bad är att anlägga ett helt nytt badhus i de nordvästra delarna av staden, exempelvis på Holmen. En placering där skulle också kunna bli en mötesplats för människor från olika delar av vår stad.

Vivalla som är en stor stadsdel liksom Baronbackarna har låg grad av simkunnighet bland barnen i området och närheten till ett badhus är därför viktig. Det behövs också meningsfulla fritidsaktiviteter och friskvårdsmöjligheter både för ungdomar och vuxna i dessa båda områden.

- *Undersök möjligheterna att bygga ett nytt badhus i de nordvästra stadsdelarna.*

Sommaraktiviteter och simskola

Simkunskapen är väldigt låg i vissa av våra skolor. De barn som inte kan komma iväg till ett badhus eller en sjö med sina föräldrar har mycket svårare att hinna lära sig simma på de få timmar som skolan kan erbjuda under gymnastiklektionerna.

Därför vill vi att Örebro kommun satsar på avgiftsfri simskola som sommaraktivitet på några av våra inom- eller utomhusbad. Satsningen kan vara en del i de aktiviteter som ordnas under sommaren med bakgrund i till exempel barnfattighedsplanen. Örebro simallians kan vara en god samarbetspartner.

Särskilt barn i ekonomiskt utsatta familjer har ofta ett långt sommarlov utan så många spännande inslag. I Örebro har det dock utarbetats flera sätt att ordna sådana sommaraktiviteter bland annat ihop med olika föreningar. Vi vill att barn ska få möjlighet till fina och minnesvärda upplevelser under sommarlovet och att fler barn har fått möjlighet att göra saker de annars aldrig hade fått uppleva. Det är kommunens ansvar.

- *Arrangera avgiftsfri sommarsimskola.*
- *Säkerställ att det finns sommarlovsaktiviteter som är avgiftsfria.*
- *Utöka antalet kollo-platser för barn.*

Utebibliotek för att locka nya läsare

Rapporter visar att pojkar tenderar att läsa mindre än flickor och också läser sämre än flickor. Detta är tecken på en utveckling och normer som behöver brytas. Vi vet också att läsvanan hos barn varierar beroende på hur mycket föräldrarna läser. Men det är viktigt att vi ger barnen läslusten tidigt. Genom att sätta ut små sommarbibliotek i parker och i bostadsområden eller på andra strategiska platser kan vi hjälpa barn och unga att hitta äventyren och ge dem en start för att sen slussas vidare till biblioteken och fler böcker. En

cyklande bibliotekarie med böcker i en låda sågs i Örebro områden i somras och sådant vill vi se mer av. Det finns många sätt att utveckla en satsning på utebibliotek, bara fantasin sätter gränser.

- *Skapa permanenta eller tillfälliga utebibliotek på olika ställen i kommunen.*

Bygglek för fysisk kreativitet

Bygglek var en på 70-talet inte helt ovanlig aktivitet för barn och familjer att besöka. Bygglekarna försvann men har på senare år återuppstått i Stockholm, Göteborg och Malmö. Nu är det dags att ta fram kreativiteten igen och erbjuda bygglek i Örebro för barn och ungdomar. Tanken är en plats för att prova på att bygga, hamra, såga och skapa. Inom både kulturskola och komtek finns möjlighet för barn och ungdomar att vara kreativa på olika sätt och nu vill vi utveckla skapandet i en fysisk form på detta sätt. Det kan arrangeras på en permanent plats eller som en ”pop-up”-lek under sommaren. Det kan finnas pedagoger på plats eller ha en friare form. Det finns gott om kompetens i kommunen som kan samarbeta för bästa organisation, till exempel fritidspedagoger, slöjdlärare, Komtek, naturskolan, kulturskolan med flera.

- *Initiera bygglek för människor i alla åldrar.*

Dubblera anslagen till folkbildning

Folkbildningen spelar en viktig roll för demokratin och integrationen i vårt samhälle. Inte minst under det senaste året har vi sett hur studieförbunden växlat upp sin verksamhet för att ta emot alla nyanlända som dykt upp i vårt län och i vår kommun. Studieförbunden har gjort ett viktigt och nödvändigt arbete i flyktingmottagandet men signalerna från dem är att de skulle kunna och vill göra mer. I en progressiv kommun kan folkbildningen få spela en större roll än den gör i dag. Den ger möjligheter för alla, även de som inte har någon formell högre utbildning, att vidareutbilda sig och bredda sin kompetens. Genom folkbildningen får både unga och äldre, nya och ”gamla” svenskar möjligheten att testa sina idéer, mötas och utveckla sig. Genom folkbildning utvecklas språk, kultur och entreprenörskap men knyts också viktiga kontakter mellan Örebroare. Vi vill ge studieförbunden utökad möjlighet till folkbildning genom att höja stödet till folkbildningen. På sikt vill vi se en dubblering av stödet för folkbildningen, från dagens nivåer.

- *Höj kommunens anslag till folkbildning*

Ett idrotts- och fritidsliv som inkluderar alla

Inom idrottsrörelsen liksom inom övriga delar av samhället finns det strukturer som är ojämlika och ojämställda. Det är viktigt att vi arbetar för att skapa ett tolerantare klimat bortom tvingande könsroller och normativa föreställningar om sexualitet. Vänsterpartiet vill att de föreningar som får kommunala bidrag också ska få ledarutbildningar där det ingår antirasism samt utbildning i normkritiskt förhållningssätt gällande genus och sexualitet, könstillhörighet och könsuttryck. Alla har rätt till en god folkhälsa och en rolig aktiv fritid, så det är viktigt att alla barn och unga känner sig välkomna i idrottsrörelsen.

Fotboll har under flera år varit prioriterat i Örebro kommun och flera områden har fått nya konstgräsplaner. Det är positivt, men nu vill vi att det satsas mer på undanskymda idrotter där många av utövarna är tjejer, som till exempel ridsport och gymnastik. Bland annat så att de ska kunna arbeta mer aktivt med att få in fler nya målgrupper i sin verksamhet och större andel killar. Gymnastik är en idrott med många deltagare, men har också utrymme för att ta emot fler. Även ridsporten är en idrottsform som behöver stöd för att bland annat bygga om och bygga ut ridhuset i Karlslund. Vi satsar nu för att fältrittklubben ska kunna bygga ett nytt ridhus och rusta upp Karantänstallet som inte kunnat användas på flera år.

- *Föreningsbidraget ska omfatta både ekonomiskt bidrag och ledarutbildning i normkritiskt förhållningssätt.*
- *Utred hur vi kan skapa ett Gymnastikens hus.*
- *Stötta ridsporten och bygg ut ridhuset i Karlslund, rusta upp Karantänstallet.*

PN Barn och utbildning	S, C, Kd	3 311 113
Ram 2017		
Justeringar inför 2018		
Överfört resultat nämnd 2017		-674
Överfört resultat intraprenader 2017		-22 323
AFA-medel		-10 900
Volym förskola/skola		60 000
Volym förskola/skola lokaler utrymme inv volym (13500 tkr)		
Leklustan fsk utrymme inv volym (1208 tkr)		
Kastanjegården fsk Vivalla utrymme inv volym (844 tkr)		
Vivalla fsk Författarg, utökn 1 avd utrymme inv volym (1920 tkr)		
Lillåns fsk utrymme inv volym (1024 tkr)		
Norrbysskolan utrymme inv volym (5320 tkr)		
Idrottshall Tybblelund utrymme inv volym (2667 tkr)		
Gumaeliussskolan utrymme inv volym (14857 tkr)		
Vintrosa hus D utrymme inv volym (600 tkr)		
Komp hyror Futurum 2018, utrymme inv volym (4000 tkr)		
Gröna skolgårdar		-1 000
Vårdnadsbidrag		-1 200
Maxtaxa barnomsorg		-2 400
Familjecentraler förstärkning		1 000
Annan anvisningsskola Vivalla statsbidrag 2017		-300
Barn och elevhälsa statsbidrag 2017		-3 300
Friskoleersättning, lönekomensation		12 984
Överhäng löneöversyn 2017		17 899
Löneöversyn 2018		45 324
Omprövningskrav		0
Reducering av ram för topp 25		-14 000
Minskad administration bemanning		-2 000
Halverad köttkonsumtion i skolan		-1 000
Mindre förskolegrupper		11 000
Förskolesatsning språkutveckling		6 000
Förstärkning gröna förskole- och skolgårdar		1 000
Kommungemensam genuspedagogisk kompetens		500
Modersmålsatsning		500
HBTQ-certifiering i förskola skola		300
Normkritisk utbildning pedagoger		200
Kompetensutveckling sex och samlevnad		200
Kultur i förskolan		200
Machofabriken normkritiskt material		100
Utbildning med genusinriktning för studie- och yrkesvägledare		100
<i>Topp 25 2025 (14 mkr ligger i ram finansierat med statsbidrag)</i>		
<i>Fritidshemssatsning (finansieras med aviserat statsbidrag)</i>		
<i>Förstärkning för nyanlända (finansieras med aviserat statsbidrag)</i>		
Ram 2018 Vänsterpartiet		3 409 324

PN Social välfärd	
Ram 2017	2 928 341
Justeringar inför 2018	
Överfört resultat nämnd 2017	-843
Överfört resultat intraprenader 2017	-14 874
AFA-medel	-5 471
Volym LSS	29 700
Volym Socialtjänsten	6 000
Brandskydd gruppboende (bostäder) utrymme inv volym (908 tkr)	
Brandskydd/ändrad gränsdragn VoBo utrymme inv volym (950 tkr)	
Trädgårdarna 2 utrymme inv volym (14200 tkr)	
Karlslund våbo start 1/12 2018 (inv utrymme volym (4000 tkr)	
Kvinnohuset utrymme inv volym (1500 tkr)	
Avtal extern utförare	750
Överförmyndarnämnden engångsbidrag 2017	-140
Vinternatt/crossroads till KSF	-500
Överförmyndarnämnden volymökning	1 100
Familjecentraler	1 000
Förstärkning fältassistenter	1 000
Socialfilial vivalla	8 000
Förstärkt öppenvård barn/familj statsbidrag 2017	-1 000
Fritidsaktiviteter äldre engångssatsning 2017	-500
Fritidsaktiviteter äldre permanentas	500
Omprövningskrav 2017	0
Överhäng löneöversyn 2017	13 067
Löneöversyn 2018	38 066
Lagen om valfrihetssystem dras tillbaka	-40 000
Kommunalisera vård och omsorgsboenden	-7 000
Mer ungdomsvård och HVB-hemsplatser på hemmaplan	-4 000
Minskad administration bemanning	-3 000
Arbetstidsinnovationer, arbetstidsförkortning	17 000
2 timmar egentid för äldre i omsorgen	15 000
Kvalitetshöjning vård och omsorgsboenden	7 000
Akademisk specialisttjänstgöring för sjuksköterskor i äldreomsorgen	3 000
Kompetensutveckling geriatrik och gerontologi	1 500
Uppsökande socialt arbete mot hemlöshet	1 000
Ny organisation för ledning i hemvården	500
Henpowerment, husdjur på demensboenden	200
Förebyggande insatser äldre (3 mkr i ram sedan 2017)	
Lägre matlådetaxa för de med lägst inkomst (3 mkr i ram sedan 2017)	
Ökad nattbemanning (finns 3 mnkr i ram sedan 2017)	
Sociala föreningsbidrag (finns 1 mkr i ram sedan 2017)	
Ram 2018	2 995 396

PN Samhällsbyggnad	
Ram 2017	609 375
Justeringar inför 2018	
Överfört resultat nämnd 2017	-2 927
AFA-medel	-556
Konstgräs	1 050
Idrottshuset hyresökning	500
Odlingslotter	100
Karlslund förbättrade förutsättn ridvht <i>inv utrymme volym (220 tkr)</i>	
Gymnastik förbättrade förutsättn <i>inv utrymme volym (60 tkr)</i>	
Öppen konstvägg <i>inv utrymme volym (60 tkr)</i>	
Hagabadet ökad hyra	200
Fritidsgårdar utökade öppettider lördagar	100
Fritidsgård extra satsning för för döva/hörselnedsatta	350
Utökad barnkoloniverksamhet	830
Volymökning Sb investeringar, <i>inv utrymme volym (6000 tkr)</i>	
Bredbandsutbyggn landsbygd <i>inv utrymme volym(1500 tkr)</i>	
Open Art	-2 500
Idrottspolitiskt program helårseffekt	250
Stöd till inv byggn landsbygd flyttas till LN	-350
Integrationsinsatser	-3 500
Teckenspråk kulturfestival - förstudie	-50
Fritidsgårdar ex satsning språkkompetens statsbidrag 2017	-500
Kulturnämnden - Tegelbruket enl avtal	-400
Flytt LFA från KSF till Samhällsbyggnad	14 704
Flytt av avkastningskrav från KSF (LFA) till Samhällsbyggnad	-1 712
Omprövningskrav	-5 000
Överhäng löneöversyn 2017	2 084
Löneöversyn 2018	5 947
Avgiftsfri kollektivtrafik vissa grupper	2 500
Fritidscenter i Vivalla	2 500
Avgiftsfri simskola	1 000
Folkbildningsstöd	1 000
Stadsodling	200
Tillgänglighetsarbete	200
Kartlägg otrygga miljöer	200
Plan för odlingsbar mark	200
Bygglek	200
Utebibliotek	100
Insektshotell	50
<i>Sommaraktiviteter för barn och unga (2 mkr i ram sedan 2017)</i>	
<i>Parnerskapsområden (5 mkr i ram sedan 2017)</i>	
RAM 2018	626 095

Landsbygdsnämnden	
Ram 2017	5 267
Justeringar inför 2018	
Överfört resultat nämnd 2017	-56
Investeringsstöd till byggnader på landsbygden	500
Omprövningskrav	0
Ram 2018	5 711

Vuxenutbildning och arbetsmarknad	
Ram 2017	505 029
Justeringar inför 2018	
Överfört resultat nämnd 2017	-3 774
Överfört resultat intraprenader 2017	-4 156
AFA-medel	-1 200
Grundl vux, SFI, volymökning (schabloners flykt medel)	8 000
Försörjningsstöd, volymökning (schabloners flykt medel)	3 000
Ökad hyra Risbergska	1 400
Flytt av tjänst från FUFA till KSF helårseffekt	-300
Omprövningskrav	-4 000
Överhäng löneöversyn 2017	1 576
Löneöversyn 2018	4 365
Miljöjobbscentrum	2 000
Minska arbetslösheten bland utrikesfödda	2 000
Vuxenutb med syfte att attrahera fler män till Bou och Sov	1 000
Svenska med bebis	200
Ram 2018	515 139

Kommunstyrelsen/KSF	
Ram 2017	460 248
Justeringar inför 2018	
Överfört resultat nämnd 2017	-5 563
AFA-medel	-7 032
Jämställdhetsdagarna	-200
Samordnade varutransporter	-500
Naturguide på flera språk engångssatsning 2017	-750
Naturguide på flera språk permanentas	750
Örebrokompaniet - reducering	-2 000
Science park reducering	-2 000
IT-satsning 2013	-4 900
Örebrokompaniet naturturism 2017-2018	-1 000
Hållbarhetsutbildning	1 000
Servicecenter statsbidrag 2017	-1 000
Bondens marknad	-500
SM-orientering	-400
Utökat värdskap	200
Trygghetsskapande åtgärder Varberga engångssatsning 2017	-2 000
Trygghetsskapande åtgärder Varberga permanentas	2 000
Demokratistöd val 2018	200
Flytt av tjänst från FUFA till KSF helårseffekt	300
Flytt av LFA från KSF till Samhällsbyggnad	-14 704
Flytt av avkastningskrav från KSF (LFA) till Samhällsbyggnad	1 712
Överhäng löneöversyn 2017	3 957
Löneöversyn 2018	5 678
Omprövningskrav Upphandling och uppföljning (lov)	-5 000
Omprövningskrav	-2 000
Anställning av personer med funktionsvariation	3 500
Antirasistiskt strategiarbete	200
Ram 2018	430 196

Kommungemensamt	
Ram 2017	180 446
Justeringar inför 2018	
AFA-medel	-16 804
Nerikes Brandkår .- index	2 350
Idrottshall S:a Ladugårdsängen utrymme inv volym (5600 tkr)	
Konsultkostnader	-5 000
Örebro Airport	-15 071
Regionalt exportcentrum engångssatsning	-400
Höj kvinnors löner	10 000
Höj lönerna inom BEA-avtalet (statsbidragsfinansierat 3 mkr)	
Satsning centrum mot våld i nära relation	3 000
Friskvårdsbidraget till personal utökas till 1300 kr	2 500
Länsmusiken ökad hyra	2 000
Vinternatt / crossroads	1 300
Småföretagarstöd	400
Utökat tjejjouren	50
Ram 2018	164 771

Stadsrevisionen	
Ram 2017	3 300
Justeringar inför 2018	
	600
Ram 2018	3 900

Valnämnd	
Ram 2017	200
Justeringar inför 2018	
Val 2018	3 500
Ram 2018	3 700

Vänsterpartiets budget 2018